

Evlilikte Kızgınlık, Üzüntü ve Suçluluk Duygularının İfade Biçimlerinin Ölçümü

Ayça Özen

TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi

Nebi Sümer

Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Özet

Bu çalışmanın amacı evli çiftlerin çatışma sırasında yaşadıkları kızgınlık, üzüntü ve suçluluk gibi duygularını eşlerine nasıl ifade ettiklerinin ölçülmesi ve ilgili ölçüm araçlarının Türkçeye uyarlanmasıdır. İlk olarak, ilgili duyguların Türk kültürüne özgü dışavurumlarını kapsamlı olarak incelemek amacıyla hem nicel hem de nitel ön çalışmalar yapılmıştır. Nitel ön çalışmada yarı yapılandırılmış görüşmeler yürütülmüş ve kültüre özgü maddeler ortaya çıkarılmıştır. Nicel ön çalışmada ise Guerrero (1994; Guerrero ve ark., 2008; 2009) tarafından geliştirilen kızgınlık, üzüntü ve suçluluk duygularının ifadesi ölçekleri Türkçeye uyarlanmıştır. Yapılan üçüncü (ana) çalışmada ise bu iki ön çalışmadan elde edilen bilgiler bir araya getirilerek, kültüre özgü maddeleri de içeren kızgınlık, üzüntü ve suçluluk ifade stilleri ölçekleri oluşturulmuş ve bu ölçeklerin güvenilirliği ve faktör yapıları incelenmiştir. Ana çalışmaya 167 evli çift katılmış ve analizler kadın ve erkekler için ayrı ayrı yapılmıştır. Temel bileşen analizlerinin sonuçları, kadın ve erkekler için kızgınlık ifadesini yansıtan yaygın, pasif, kaçınmacı ve olumlu/bütünleyici kızgınlık stilleri olmak üzere dört alt boyut; üzüntü ifadesini yansıtan, yalnız kalma/yıkıcı davranış, sosyal destek arama/eşe bağımlı davranış ve olumlu faaliyet olmak üzere üç alt boyut; ve suçluluk ifadesini yansıtan ise özür dileme/ödün verme, inkâr etme ve açıklama getirme olmak üzere üç alt boyut ortaya çıkarmıştır.

Anahtar kelimeler: Kızgınlık, üzüntü, suçluluk, duygu ifade stilleri, evlilikte çatışma

Abstract

The current study aims to measure how married couples express their anger, sadness, and guilt emotions towards their partners during conflictual situations and to adapt the measures assessing these emotions into Turkish. For this aim, two pilot studies, one using a qualitative and the other a quantitative design, have been conducted to see whether there were culture-specific ways of expressing emotions in the Turkish cultural context. In the qualitative pilot study, semi-structured interviews were conducted to retrieve culture specific aspects of emotion expressions. In the quantitative pilot study, Guerrero's (1994; Guerrero et al., 2008; 2009) three scales measuring anger, sadness, and guilt expression in close relationships were adapted into Turkish. The findings of these two pilot studies were combined in designing the third (main) study. With the addition of culture specific items to the original scales, comprehensive anger, sadness, and guilt expression scales were developed and the factor structures and reliability of these scales were examined in the main study. The main study involved a sample of 167 married couples and the analyses were conducted for wives and husbands, separately. Results revealed a four-factor solution for anger expression styles, namely distributive, passive, avoidance aggression, and integrative assertion. Analyses on the items of sadness expression yielded three factors, corresponding solitude/negative behavior, social support/dependent behavior, and positive activity. Finally expression of guilt was represented by three factors capturing apology/appeasement, denial, and explanations.

Key words: Anger, sadness, guilt, emotion expression, marital conflict

Yazışma Adresi: Dr. Ayça Özen, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Psikoloji Bölümü, Söğütözü Caddesi No:43, 06560 Söğütözü, Ankara

E-posta: ayozen99@gmail.com

Yazar Notu: Bu çalışma birinci yazarın doktora tez çalışmasının bir bölümü temel alınarak hazırlanmıştır.

Yakın ilişkilerde eşlerin tartışma sırasında hissettikleri duygular ve bu duyguların ifade biçimleri ve davranışsal yansımaları evlilik doyumunu ve sürekliliğini doğrudan etkiler (Cordova, Gee ve Warren, 2005; Lafontaine ve Lussier, 2005). Duygular, kişinin içsel psikolojik dünyası ile sosyal ve fiziksel çevrenin etkileşimi sonucunda ortaya çıkar. Başta evlilik olmak üzere yakın ilişkilerde kişilerin ilişki içerisinde hissettikleri duygular tarafların davranışlarını belirleyen en temel etmenlerden birisidir. İfade edilen duyguya karşı, eşin verdiği tepkiler de kişide yeni duyguların oluşmasına yol açar. Böylece duygu ve davranış arasındaki ilişki iki yönlüdür ve genellikle kısır döngü içinde devam eder (Gross ve Thompson, 2007; Thompson, 1994). Bu çalışmanın amacı yakın ilişkilerde eşlerin kızgınlık, üzüntü ve suçluluk duygularını birbirlerine nasıl ifade ettiklerini ölçen araçlar geliştirmek ve geliştirilen araçları uyarlamaktır. Bu bağlamda, hem kültüre özgü ifade stilleri hem de ilgili yazında var olan ölçüm araçları dikkate alınmıştır.

Geçmiş araştırmalar, çatışmanın ilişki üzerindeki etkisini daha iyi anlayabilmek için özellikle eşlerin hissettikleri ve ifade ettikleri duygulara yoğunlaşmıştır. Bu çalışmalar olumsuz ve nötr duyguların evli çiftlerde boşanmayı yordadığı (Gottman ve Levenson, 2002) ve hatta olumsuz duyguların işlevsiz ve yıkıcı olarak ifade edilmesinin yeni evli çiftlerde şiddet eğilimi ile yakından ilişkili olduğunu göstermiştir (McNulty ve Hellmuth, 2008). Araştırmacılar olumsuz duygunun ilişki dinamikleri üzerindeki etkisini, genellikle ilişkide yaşanan bütün olumsuz duyguları tek bir çatı altında toplayarak duygusal stres ya da olumsuz duygu durumu değişkenleri temelinde ele almışlardır (örn., Collins, 1996; Gross ve John, 2003; Kerr, Melley, Travea ve Pole, 2003). Ancak, yakın dönemdeki pek çok araştırma, farklı duyguların ilişkilerde hem duyguyu ifade eden kişinin hem de eşinin davranışları üzerinde farklı etkilere neden olabileceğini göstermektedir (örn., Bell ve Song, 2005; Rivers, Brackett, Katulak ve Salovey, 2007). Örneğin, kızgınlık ve üzüntü gibi duygular genel olarak olumsuz duygu durumu olarak gruplandırılrsa da bu iki olumsuz duygu durumunun ilişkilerde farklı sonuçlara yol açtığı saptanmıştır. Üzüntü ve hayal kırıklığı gibi duygular evlilikte mutluluk, olumlu iletişim ve düşük düzeyde çatışma ile ilişkili bulunurken, kızgınlık, öfke ve hiddet gibi duyguların evlilikte çatışma, olumsuz iletişim ve düşük mutluluk gibi sonuç değişkenleriyle ilişkili olduğu bulunmuştur (Sanford, 2007a; 2007b; Sanford ve Rowatt, 2004). Bu bulgular, geçmiş dönemdeki çalışmaların aksine, olumsuz duyguların ilişkide her zaman için yıkıcı bir rol oynamadığını göstermektedir. Önemli olan bu duyguların nasıl ifade edildiğidir. Diğer bir deyişle, kızgınlık ve üzüntü gibi olumsuz duyguların yapıcı bir şekilde ifade edilmesi, aslında ilişkide yakınlık duygusunu pekişire-

rek evlilikte doyumunu arttırıcı bir rol oynamaktadır (Guerrero, La Valley ve Farinelli, 2008).

Geçmiş çalışmalar hissedilen ve ifade edilen duyguların kültürden bağımsız olmadığını göstermektedir. İçinde yaşanan kültür, sosyal öğrenme, değerler ve kültüre özgü normlar, insanların ne tür duygular hissedeceğini, bu duyguları nasıl düzenleyeceğini ve ifade edeceğini biçimlendirmektedir (Mesquita ve Frijda, 1992). Bu nedenle duyguların kültüre özgü ifade etme biçimlerinin incelenmesi önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı kültüre özgü ifade biçimlerini de dikkate alarak ilişkilerde (evlilikte) yaşanan kızgınlık, üzüntü ve suçluluk duygularının nasıl ifade edildiğini ortaya çıkarmaktır. Bu amaçla ilk aşamada nitel yöntemler kullanılarak Türk kültürüne özgü duygu ifade stillerini incelenmiştir. İkinci aşamada, Batı kültüründe yaygın olarak kullanılan Guerrero'nun (1994; Guerrero ve ark., 2008; 2009) kızgınlık, üzüntü ve suçluluk ifadeleri ölçekleri Türkçeye uyarlanmıştır. Üçüncü aşamada ise Türk kültürüne özgü duygu ifade stilleri ve Batı kültüründe yaygın olarak kullanılan bu üç ölçeğin maddeleri birleştirilerek daha kapsamlı kızgınlık, üzüntü ve suçluluk ifade stilleri ölçeklerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir.

Bu amaçlar doğrultusunda aşağıda önce kültürün duygu ifadesi üzerindeki etkisi kısaca bahsedilecek, daha sonra, yapılan niteliksel ve niceliksel ön çalışmaların bulgularına kısaca yer verilerek, ana çalışma ile geliştirilen ölçeklerin güvenilirliği ve geçerliğine ilişkin bulgular sunulacaktır.

Duyguların İfadesinde Kültürel Farklılıklar

Psikoloji araştırmalarında olası kültürel yanlılıklar yeterince dikkate alınmadan Batı kültüründe geliştirilen ölçekler sıklıkla kültürler arası karşılaştırmalarda kullanılmaktadır. Çoğunlukla orijinalde İngilizce olarak yazılmış maddeler diğer dillere ya da kültürlere uyarlanırken hedeflenen aynı yapıyı ya da kavramı ölçtüğü var sayılmaktadır. Ancak, kültür ile dil içiçe gelişen yapılar olduğundan İngilizce her zaman için uyarlama yapılan başka bir dil ya da kültürdeki öznel durumu yansıtmak yeterli anlam, durum ve davranış örüntülerini içermeyebilir (Russell, 1991). Mesquita ve Frijda (1992), içinde yaşanan kültürün insanların belli durumlarda hem ne tür duygular yaşayacağını hem de bu duyguları nasıl düzenlenerek ifade edeceklerini belirlediğini öne sürmüştür. Kültür ve daha yakın etmenler olarak aile ve sosyal çevre, ne tür durumlarda hangi tür davranışların uygun ve sergilenebilir olduğunu sosyal deneyimler ve paylaşımlar yoluyla öğretmektedir (Markus ve Kitayama, 1991). Bu nedenle başka kültürlerde veya dillerde geliştirilmiş ölçüm araçları, özellikle duygular gibi kişiler arası durumları tanımlayan özellikleri ölçen araçlar çevrilirken veya uyarlanırken kültüre özgü koşulların dikkate alınması önem arz etmektedir.

Brislin (1976), ölçeklerde hem her kültürde anlamlı ve uygulanabilir olan “temel madde”lerin hem de kültürlerde farklılık gösteren ve çalışılan kültürün önemli yönlerini vurgulayacak olan “kültüre özgü maddelerin” olması gerektiğini belirtmiştir. Kültüre özgü maddeleri ortaya çıkarabilmek için uyarlama öncesi derinlemesine niteliksel çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Eid ve Diener (2001) yaşanan duyguları, kültürel bağlamdan bağımsız olarak olumlu veya olumsuz olarak gruplamanın yanıltıcı olabileceğine işaret etmişlerdir. Aile içi ilişkilerindeki sosyalleşme sürecindeki farklılıklara bağlı olarak bir kültürde olumlu olarak düşünülen bir duygu, başka bir kültürde olumsuz olarak yorumlanabilir. Örneğin, ebeveynler çocuklara bazı davranışları gösterdiklerinde ve sergiledikleri belirli duyguları ifade ederken hem çocuklarına bu tür davranışlardan kaçınmalarını hem de bunun yerine ne tür tepkiler vermeleri gerektiğini öğretirler.

Yazında pek çok deneysel çalışmada duygu ifadesi üzerinde kültürün etkisi çalışılmış ve bu çalışmalarda sonuç olarak kültürler arası farklılıklar vurgulanmıştır. Örneğin, Mesquita (2001) Hollanda’da yaşayan Türk ve Surinamlı (toplulukçu kültürler) ve Hollandalı (bireyci kültür) kişilerin duygularını dışavurum tarzlarındaki farklılıkları incelemiştir. Bulgulara göre, toplulukçu kültürlerdeki insanlar, bireyci kültürlerdeki insanlara göre, duygularını daha açık bir şekilde diğer insanlarla paylaştıklarını ifade etmektedirler. Toplulukçu kültürde insanlar, duygularını genellikle ilişki odaklı tanımladıklarından bu duyguları daha açık bir şekilde paylaşabilmektedirler. Bunun yanı sıra, Novin, Rieffe ve Mo (2010), Koreli ve Hollandalı çocukların duygu ifadelerini deneysel bir çalışmayla araştırmıştır. Bulgulara göre, yaşanan duygularda fark görülmezken, duygu ifadelerinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Deneysel olarak oluşturulan hipotetik bir ortamda Koreli çocukların, Hollandalı çocuklara benzer şekilde yoğun olumsuz duygular hissetmelerine karşın, baba ya da başka bir otorite figürünün yanında bu duygularını paylaşmakta ve göstermekte daha temkinli davrandıkları ve daha olumlu ya da beklendik sosyal (özgeci) davranışlar gösterdikleri bulunmuştur.

Başka bir çalışmada, Tsai, Levenson ve McCoy (2006) Avrupa asıllı Amerikalı ve Çin asıllı Amerikalı çiftlerde çatışmada duygularını ifade etmelerinde kültürel ve mizaç etmenlerinin etkisini araştırmıştır. Bulgular, duygu ifadesinde mizaçtan daha çok kültürün etkisi olduğunu göstermiştir. Çin asıllı Amerikalı çiftlere göre, Avrupa asıllı Amerikalı çiftler ilişkilerinde tartışırken olumlu duygusal tepkiler daha çok gösterirken, olumsuz duygularını daha az ifade etmektedirler. Araştırmacılar bu bulgunun, bireyci kültürlerde kişilerin kendi değerliklerini ve kendilerine yönelik pozitif algılarını vurgulamak için daha çok olumlu duygu hissetme ve olumsuz

duygu deneyimlerini en aza indirmeye eğilimleri ile tutarlı olduğunu belirtmektedirler. Ayrıca, bulgulara göre mizaçtan öte kültürel değerler duygu ifadelerindeki farklılıklarda aracı rol oynamaktadır.

Türkiye’de eşlerin nedensellik ve sorumluluk yüklemeleri (Tutarel-Kışlak, 1997), boyun eğici davranışlar ve algılanan evlilik problemleri çözümü (Hünler ve Gençöz, 2003) ve bağlanma stilleri (Tutarel-Kışlak ve Çavuşoğlu, 2006) gibi pek çok değişkenin evlilik uyumu ve doyumu üzerine etkisi araştırılmış olsa da, evlilik ilişkilerinde duyguların ifadesi konusunda her iki eşin duygu ifade biçimlerini de içeren çalışmaların sayısı oldukça sınırlıdır. Klinik psikoloji alanında yapılan çalışmalarda bazı psikopatolojik bozukluklarda gözlenen sosyal ilişki sorunlarının aslında duygu ifadelerinin yanlış algılanması ile ilgili olabileceği öne sürülmektedir. Örneğin Civan (2011) evli çiftlerin duygu dışavurum tarzları ve evlilik kalitesi arasındaki ilişkide duygusal farkındalığın düzenleyici rolünü incelemiştir. Sonuçlara göre, duygularını iyi etiketleyebilen kadınların, eşleri öfkelerini serinkanlı bir şekilde dışa vurduğunda evlilik kalitesinde artış gözlenirken, aynı durum duygularını iyi etiketleyebilen erkeklerin evlilik kalitesini düşürmektedir. Civan bu durumu duygusal farkındalıkları yüksek olan erkeklerin, kadınların bu davranışlarını pasif saldırganlık veya misilleme öncesi sessizlik olarak algılamış olabilecekleri şeklinde açıklamaktadır. Ayrıca, duygularını daha az analiz eden kadınların, eşleri üzüntüsünü yüzüne yansıtarak dışa vurduğunda evlilik kalitesinde düşüş gözlenmektedir. Buna karşın duygularını iyi izleyen ve etiketleyebilen kadınların eşleri üzüntüsünü gizlediğinde, bu davranış kadınların evlilik kalitesini arttırmaktadır. Ayrıca, kadınlar erkeklere oranla öfke ve üzüntülerini daha fazla sözel olmayan yollarla ifade etmekte (yüzlerine yansıtma ve misilleme yapmak gibi) ve mutluluklarını daha fazla dışa vurmaktadırlar.

Türkiye’de evliliklerde duygusal bağlılık/bağımlılık ve ilişkililik gibi kolektif değerlere daha çok vurgu yapılması (Hortaçsu, 2007; Kağıtçıbaşı, 2000) ve evliliklerde duyguların ifade biçimlerini araştıran çalışma sayılarının görece az olması evlilikte duyguların rolünü ve evlilik uyumuna etkisini ortaya çıkaracak çalışmaların gerekliliğini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, farklı kültürde yetişen insanlar yakın ilişkilerinde yaşadıkları duygularını farklı şekillerde ifade edebilirler. Birinci çalışmanın amacı hem Türk kültüre özgü kızgınlık, üzüntü ve suçluluk duygularının ifade stillerini ortaya çıkarmak hem de Batı kültüründe geliştirilmiş ve yaygın olarak kullanılan duygu ifade ölçeklerinin Türkçeye uyarlanmasıdır. Bu doğrultuda hem niteliksel hem de niceliksel ön çalışmalar yapılmıştır. İkinci araştırmanın amacı ise kültüre özgü maddeleri ve uyarlanmış duygu ifadeleri ölçeklerini birleştirerek Türkiye’de gelecekteki çalışmalarda kullanılabilecek kapsamlı bir ölçüm aracı oluşturu-

maktır. Ayrıca, evli çiftlerde hem kadın hem de erkekler için ayrı faktör analizleri yoluyla bu ölçeklerin her iki cinsiyet için de geçerlik ve güvenilirliğini araştırmaktır.

Niteliksel Ön Çalışma

Yöntem

Örneklem

İlk niteliksel pilot çalışmada 33 evli kişi (21 kadın, 12 erkek) ile yarı yapılandırılmış mülakatlar yapılmıştır. Katılımcıların ortalama yaşı 31.03'dür ve yaşları 24 ile 45 arasında değişmektedir (S = 4.52). Katılımcıların hepsi üniversite mezunudur. Katılımcıların evlilik süreleri 5 ay ile 13 yıl arasında değişmektedir (Ort. = 3.84, S = 3.42) ve % 69.7'sinin çocuğu yokken, % 30.3'ünün bir ya da iki çocuğu bulunmaktadır.

İşlem ve Veri Analizi

Bütün katılımcılarla 30 dakika ile bir saat arasında süren yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmış ve görüşmeler teyp kaydına alınmıştır. Katılımcılara evlilik ilişkileri ile ilgili genel özelliklerden, yaşadıkları ilişkiye ve olası çatışmalara doğru derinleşen 17 soru sorulmuştur. Öncelikle genel olarak evliliklerini nasıl tanımladıkları, ne sıklıkta ve hangi konularda sorun yaşadıkları sorulmuştur. Daha sonra özellikle eşlerine karşı kızgın, üzgün/depresif ve suçlu hissettikleri tartışma durumlarına yoğunlaşmaları istenmiş; bu duygularını nasıl ifade ettikleri, eşlerinin buna nasıl tepki verdikleri ve genel olarak sorunlarını nasıl çözümledikleri ya da çözümlenemedikleri her bir duygu için ayrı ayrı sorulmuştur.

Verilen cevaplar doğrultusunda içerik analizi yapılmıştır. Analizlerde, öncelikle teybe kaydedilen bütün görüşmelerin yazılı transkripsiyonları yapılmıştır. Yazılı formattaki görüşmeler tek tek incelenmiştir. Daha sonra her bir görüşmedeki konu ile ilgili anlamlı olan davranış örüntüleri her bir duygu için ayrı ayrı saptanmış ve bu cümleler tematik ünite olarak kodlanmıştır. Kodlamalardan sonra tematik üniteleri daha üst gruplarda toplayabilmek için ana kategoriler araştırılmıştır. Ana kategoriler ve tematik üniteler adlandırıldıktan sonra, yargıcılar arası güvenilirlik düzeyini de incelemek amacıyla araştırmacı dışında sosyal psikoloji alanında uzman üç bağımsız yargıcı, her bir kategorik üniteyi ana kategorilerin altına atamışlardır. Daha sonra araştırmacı ve kodlamada görev alan yargıcılar arasındaki kodlama tutarlılıkları hesaplanmıştır.

Bulgular ve Tartışma

Dokuz (% 27.27) katılımcı ilişkilerinde çok az sorun yaşadıklarını genel olarak ayda bir ya da iki ayda bir eşleriyle tartıştıklarını belirtmişler, yani genel ola-

rak evliliklerinden memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Buna karşın 24 kişi (% 72.72) evliliklerinde çok sık sorun yaşadıklarını, haftada birden fazla tartıştıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca çatışma sonrasında hissettikleri duygu sorulduklarında, 29 (% 87.88) katılımcı en yoğun olarak kızgınlık hissettiklerini, dört (% 12.12) kişi ise en yoğun olarak üzüntü hissettiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca 11 kişi sorunlarının hiçbir zaman çözülemeyeceğini inandıkları için kızgınlık hissettikten sonra kendilerini hayal kırıklığına uğramış ve depresyonda hissettiklerini belirtmişlerdir.

Yapılan içerik analizi sonuçlarına göre, kızgınlık ifadesi açısından dört ana kategori belirlenmiştir. Bunlar, yaygın (başka alanlara da aktarılan), *pasif*, *kaçınmacı* ve *olumlu/bütünleyici* kızgınlık ifade biçimleri olarak sınıflandırılmıştır. *Yaygın kızgınlık* stilinde kişiler eşlerini suçlayarak, bağırarak ya da hakaret ederek ilişkiye zarar veren yıpratıcı davranışlar göstermektedirler (örnek tematik ünite; "Eşime karşı sesimi yükseltirim, bağırıp çağırırım"). *Pasif kızgınlık* stilinde ise kişi kızgınlığını sözlerinden çok tavır ve hareketleri ile belli etmektedir. Diğer bir deyişle, yıkıcı fakat pasif davranış örüntüsü sergilemektedirler (örnek tematik ünite; "Eşime küserim, bir süre sessiz kalırım"). *Kaçınmacı davranış* stilinde ise insanlar kızgınlıklarını kendi içlerini atıp tartışmadan geri durmayı tercih etmektedirler. Bu kişiler genellikle kendilerini savunmayı reddederek, kızgın olduklarını inkar etmeyi tercih etmektedirler (örnek tematik ünite; "Sorun hakkında konuşmayı ertelerim ya da konuyu kapatmaya çalışırım"). Son olarak, *olumlu/bütünleyici kızgınlık stili*, problem çözme ve sorunu olumlu bir şekilde halletmeye yönelik davranış biçimlerini içermektedir (örnek tematik ünite; "Eşimle mutlaka konuşup sorunu halletmeye çalışırım, onunla uzlaşmaya çalışırım"). Araştırmacı ile üç bağımsız yargıcının kodlamaları arasındaki yüksek düzeyde benzerlik bulunmuştur (sırasıyla, % 94.97, % 86.93 ve % 95.98).

Üzüntü ifade stillerini yansıtan altı temel kategori saptanmıştır. Bunlar, *sessiz kalma/bastırma* (örnek tematik ünite; "Eşimle bunu konuşmamayı tercih ederim, benim için bunu konuşmanın bir anlamı yok"), *yapıcı ve olumlu ifade* (örnek tematik ünite; "Ne hissediyorsam ona açıkça söylerim, konuşmaya, ifade etmeye çalışırım"), *depresif duygu durumu* (örnek tematik ünite; "Depresif olurum, kendimi değersiz hissedirim"), *yıkıcı ve olumsuz davranış* (örnek tematik ünite; "Ne yaparsa yapсын kabul etmem, olayı uzatırım"), *sosyal destek arama/eşe bağımlı davranış* (örnek tematik ünite; "Sessiz ve düşünceli olurum, onun benimle ilgilenmesini beklerim") ve *dikkat dağınıcı etkinliklere girmektir* (örnek tematik ünite; "Başka şeylerle ilgilenirim, başka uğraşlarla meşgul olurum"). Araştırmacı ve kodlama yapan diğer yargıcılar arasındaki tutarlılık % 90, % 82.5 ve % 98.75'dir.

Suçluluk ifadesi ise üç ana kategori altında toplanmıştır. Bunlar, *özür dileme/açıklama getirme* (örnek tematik ünite; “Haksız, hatalı olduğumu ve pişmanlığımı ifade ederim”), *ödün verme/affettirme* (örnek tematik ünite; “Telaflı etmek için onun hoşuna gidecek, seveceği bir şeyler yaparım, şımartmak, jest yapmak gibi”) ve *inkar etme* (örnek tematik ünite; “Hatamı kabul etmem, suçsuzmuş gibi üste çıkmaya çalışırım, suç bastırırım”) davranış tarzlarıdır. Araştırmacı ile kodlamacılar arasında elde edilen sonuçların benzerlik yüzdesi karşılaştırıldığında, güvenilirlik katsayıları % 100, % 100 ve % 95.40’dır

Sonuç olarak, yapılan nitel çalışma bulguları ilgili yazınla tutarlı olarak kızgınlık, üzüntü ve suçluluk duygularının birbirinden farklı şekillerde ifade edildiğini göstermektedir. Her bir olumsuz duygu hem olumlu/yapıcı hem de olumsuz/yıkıcı bir şekilde ifade edilebilmektedir. Bulgular ayrıca Türk kültüründe kızgınlık duygusu için en çok yaygın kızgınlık stiline (33 kişiden 28 kişi), üzüntü duygusu için en çok sessiz kalma/bastırma (33 kişiden 17 kişi) ve suçluluk duygusu için en çok özür dileme/açıklama getirme (33 kişiden 30 kişi) stillerinin kullanıldığını göstermektedir. Ayrıca, evlilikte çiftler çatışma sırasında sadece tek bir davranış stili göstermektedir. Eşlerinin verdiği tepkilere göre kişilerin olumsuz davranışları olumluya doğru bazen de olumlu davranışları olumsuzla doğru evrilebilmektedir. Yani ilişki dinamiğinde kişilerin davranışları eşlerinin gösterdikleri tepkilerden bağımsız değildir.

Ayrıca, her bir duygu ifade ana kategorilerinin altında kültüre özgü davranış örüntüleri yer almaktadır. Böylelikle evlilik ilişkilerinde Türk kültüründe eşlerin duygularını nasıl ifade ettikleri kapsamlı bir ön nitel çalışma ile değerlendirilmiştir.

Niceliksel Ön Çalışma

İkinci ön nicel araştırmanın amacı Batı kültüründe yaygın olarak kullanılan Guerrero’nun (1994; Guerrero ve ark., 2008; 2009) kızgınlık, üzüntü ve suçluluk ifadeleri ölçeklerini Türkçeye uyarlamaktır. Bu iki ön çalışma eşzamanlı olarak uygulandıkları için içerik analizi sonucunda ortaya çıkan kültüre özgü duygu ifade stilleri nicel çalışmaya katılmamıştır. Ana çalışmada bu iki ön çalışmanın sonuçları birleştirilmiştir.

Yöntem

Örnekleme

Niceliksel ikinci ön çalışmaya erken evlilik döneminde olan 87 (% 66.93) kadın ve 43 (% 33.08) erkek, toplamda 130 evli kişi katılmıştır. Katılımcıların 96’sı (% 73.8) Antalya’da ve 34’ü (% 26.2) Ankara’da yaşamaktadır. Yaş aralıkları 20 ile 41 arasında ($Ort. = 30, S = 4.08$) ve evlilik süreleri ise 4 ay ile 10 yıl arasında de-

ğişmektedir ($Ort. = 3.54, S = 2.65$). Katılımcılardan 73 (% 56.2) kişinin çocuğu yoktur, 42 (% 32.3) çiftin bir çocuğu, 14 (% 10.8) çiftin iki çocuğu ve 1 (% 8) çiftin üç çocuğu bulunmaktadır.

Veri Toplama Araçları

İfade Edilen Kızgınlık. Guerrero (1994) tarafından geliştirilen ölçek 20 maddeden oluşmaktadır. Her bir madde 7 dereceli ölçek üzerinden (1 = hiçbir zaman, 4 = bazen, 7 = her zaman/sürekli olarak) değerlendirilmektedir. Maddelerden 6’sı *yaygın kızgınlık* (örn., “Ağır sözlerle saldırırım”), 4’ü *pasif kızgınlık* (örn., “Hiç yüz vermeyerek sessiz ve soğuk davranırım”), 6’sı *olumlu/bütünleyici kızgınlık* (örn., “Problemi çözmeye/durumu düzeltmeye çalışırım”) ve 4’ü *kaçınmacı davranış* (örn., “Kızgın olduğum halde, eşime kızgın olmadığını söylerim”) alt boyutlarını ölçmektedir.

İfade Edilen Üzüntü. Guerrero ve Reiter (1998) tarafından geliştirilen ölçek 26 maddeden oluşmaktadır (akt., Guerrero ve ark., 2008). Katılımcılardan, her bir maddenin kendi ilişkilerindeki duygu ve düşüncelerini ne oranda yansıttığını 7 aralıklı ölçekler üzerinde değerlendirmeleri istenmiştir (1 = hiçbir zaman, 4 = bazen, 7 = her zaman/sürekli olarak). Maddelerden 8’i *olumlu faaliyet* (örn., “Sorunlarımı unutmaya çalışır, mutluymuş gibi davranırım”), 5’i *sosyal destek arama* (örn., “Sorunlarımı eşimle paylaşıyorum”), 5’i *eşe bağımlı davranış* (örn., “Durumu atlatmak için eşime adeta yapışırım”), 4’ü *yalnızlık* (örn., “Kendi başıma kalmak isterim”) ve 4’ü *hareketsiz hale gelme* (örn., “Yataktan çıkmak istemem ya da evde bir şey yapmadan vakit geçiririm”) alt boyutlarını ölçmektedir.

İfade Edilen Suçluluk. Guerrero ve arkadaşları (2009) tarafından geliştirilen ölçek 20 maddeden oluşmaktadır. Katılımcılardan, her bir maddenin kendi ilişkilerindeki duygu ve düşüncelerini ne oranda yansıttığını 7’li Likert üzerinden değerlendirmeleri istenmiştir (1 = hiçbir zaman, 4 = bazen, 7 = her zaman/sürekli olarak). Maddelerden 4’ü *özür dileme/itiraf* (örn., “Eşime yaptığımdan (ya da yapmadığım şeyden) pişmanlık duyduğumu söylerim”), 4’ü *açıklama getirme/sebebe gösterme* (örn., “Eşime yaptığım şeyin nedenlerini/gerekçelerini anlatırım”), 7’si *ödün verme/affettirme* (örn., “İleride daha iyi bir eş olacağıma dair söz veririm”) ve 5’i *inkar etme* (örn., “Durumun ciddiyetini azaltmaya/önemsiz göstermeye çalışırım”) alt boyutlarını ölçmektedir.

İşlem

Ölçekler standart çeviri, tekrar çeviri yöntemleri kullanılarak, alanında uzman üç kişi tarafından farklılıklar tartışılarak Türkçeye çevrilmiştir. Tekrar ana dili olan İngilizceye çeviri yapıldıktan sonra, orijinal versiyon ile tekrar çeviri arasındaki tutarlılık düzeyi karşılaştırılmıştır. Ayrıca kültürel yaygınlığı dikkate alınarak, kültürel

özgü olduğu düşünülen iki ek maddenin kızgınlık ölçeğine (“Evdaki eşyaları vurup kırarım”, “Daha çok ağlayarak kızgınlığımı gösteririm”), bir ek maddenin üzüntü ölçeğine (“Hasta olduğumu, başımın ağrıdığımı vs. söyleyerek benimle ilgilenmesini beklerim”) ve bir ek maddenin de suçluluk ölçeğine (“Onun da önceden yaptığı hataları hatırlatarak üste çıkmaya çalışırım”) eklenmesi uygun görülmüştür. Bu maddelerin de eklenmesiyle, katılımcılardan kapalı zarf içinde verilen anketler aracılığı ile veri toplanmıştır.

Bütün ölçeklere ayrı ayrı varimax döndürmeli temel bileşenler (faktör) analizi uygulanmıştır. Faktör sayısına karar verirken, öz değer, Cattell’in scree plot testi, faktörlere yüklenen madde sayısı, anlaşılabilirlik, orjinal faktör yapısına uygunluk ve paralel analizlerin sonucu temel ölçütler olarak dikkate alınmıştır. Ana çalışmada ise uyarlanan bu ölçeklere yukarıda nitel analizde sunulan içerik analizindeki maddeler de eklenerek evli çiftlere tekrardan uygulama yapılmıştır. Bu nedenle bu ölçeklerin geçerlik ve güvenilirliğine ilişkin bulgular ana çalışmada ayrıntılı olarak verilmektedir. Aşağıda kısa olarak bu çalışmanın bulguları sunulmaktadır.

Bulgular ve Tartışma

Bulgular genel olarak bu ölçeklerin Türkçe versiyonlarının faktör yapıları ile orijinal faktör yapılarının oldukça tutarlı olduğunu göstermektedir. Kızgınlık açısından iki kültürel maddenin de eklenmesiyle Guerrero’nun (1994) önerdiği dört faktör yapısına ek olarak fiziksel saldırı alt boyutu ortaya çıkmıştır. Üzüntü için Guerrero ve arkadaşları (2008) beş faktör yapısı önerirken, Türkçe versiyonunda üç faktör elde edilmiştir. Eşe bağımlı davranış ve sosyal destek arama alt boyutları birleşmiştir. Maddeler tek tek incelendiğinde her iki faktörde de aslında üzüntü durumunda eşten istenen destek, ilgi ve eşle daha fazladan vakit geçirme isteği gibi maddeler bulunmaktadır. Ayrıca, yalnızlık ve hareketsiz hale gelme alt boyutları tek bir faktör altında toplanmıştır. Aynı şekilde Guerrero ve arkadaşları bu iki alt boyut arasında çok yüksek korelasyon olduğu için çalışmalarda tek bir boyut olarak birleştirilebileceğini belirtmişlerdir. Olumlu faaliyet boyutu orijinalinde olduğu gibi tek bir boyut olarak ortaya çıkmıştır.

Suçluluk duygusu için Guerrero ve arkadaşları (2009) dört boyut önerirken, araştırmacılardan farklı olarak özür dileme/itiraf ve açıklama getirme/sebep gösterme alt boyutları tek bir faktöre yüklenmiştir. Ayrıca kültüre özgü bir maddenin de eklenmesiyle kaçınma alt boyutu ortaya çıkmıştır. Bu alt boyut konu hakkında konuşmaktan kaçınma ve duruma sessiz kalma gibi davranış örüntülerini içermektedir. Elde edilen diğer iki alt boyut ise Guerrero ve arkadaşlarının çalışmasıyla tutarlı

olarak ödün verme/affettirme ve inkar etme davranış stillerini yansıtmaktadır.

Ana Çalışma

Ana çalışmanın amacı nitel çalışma ile ortaya çıkan kültüre özgü maddeleri ve nicel çalışma ile uyarlanmış duygu ifadeleri ölçeklerini birleştirerek Türk kültürüne özgü kızgınlık, üzüntü ve suçluluk ifade stillerini ölçen kapsamlı ölçüm araçları oluşturmaktır. Ayrıca, evli çiftlerde hem kadın hem de erkekler için ayrı faktör analizleri yoluyla bu ölçeklerin her iki cinsiyet için de geçerlik ve güvenilirliğini araştırmaktır.

Yöntem

Örnekleme

Ana çalışmaya Ankara’da yaşayan erken evlilik döneminde olan 170 evli çift katılmıştır. Başlangıç analizlerinde üç kadın katılımcının cevaplarında çok değişkenli aşırı değerler bulunduğundan, bu üç katılımcı ve eşleri geri kalan analizlere dahil edilmemiştir. Böylece analizler 167 evli çiftin (334 katılımcı) verisi üzerinden yürütülmüştür. Katılımcıların evlilik süreleri 1 ila 15 yıl arasında (*Ort.* = 6.70) ve yaş aralıkları da 23 - 52 arasında değişmektedir (*Ort.* = 33.18). Elli beş (% 32.9) çiftin çocuğu yoktur, 68 (% 40.7) çiftin bir çocuğu, 41 (% 24.6) çiftin iki çocuğu ve 3 (% 1.8) çiftin üç çocuğu olduğu rapor edilmiştir. Bütün evli çiftler en az lise mezundur. Katılımcılardan 95’i (% 28.4) lise mezunu iken 40 (% 12) kişi iki yıllık yüksek okul mezunu ve 199 (% 59.6) kişi ise üniversite veya daha üstü eğitim seviyesini sahiptir.

Ana çalışmada, içerik analizinden elde edilen kızgınlık, üzüntü ve suçluluk duygularının ifade stilleri ile ilgili kültüre özgü tematik üniteler ve Türkçeye uyarlanan orijinal duygu ifade ölçekleri tek bir çatı altında toplanarak kullanılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Demografik Ölçümler. Anketin ilk kısmında, katılımcıların yaş ve cinsiyet gibi demografik özelliklerine ve evlilik ilişkilerine yönelik sorular yer almıştır.

Kızgınlık İfade Stilleri. Guerrero’nun (1994) 20 maddelik İfade Edilen Kızgınlık ölçeğine içerik analizinden çıkan 39 kültüre özgü madde eklenmiştir. Katılımcılara her bir maddenin başına “Son altı ay içinde ne zaman eşime kızgın veya öfkeli olsam;...” cümlesini koyarak 7’li Likert tipi soruları (1 = hiçbir zaman, 4 = bazen, 7 = her zaman/sürekli olarak) cevaplandırmaları istenmiştir.

Üzüntü İfade Stilleri. Guerrero ve Reiter’in (1998) 26 maddeden oluşan İfade Edilen Kızgınlık ölçeğine (akt., Guerrero ve ark., 2008) içerik analizi sonuçlarının

dan elde edilen 35 kültüre özgü madde eklenmiştir. Katılımcılara her bir maddenin başına “Son altı ay içinde eşimle tartıştıktan sonra kendimi ne zaman üzgün ve bunalımda hissetsem;...” cümlesini koyarak 7’li Likert tipi soruları (1 = hiçbir zaman, 4 = bazen, 7 = her zaman/sürekli olarak) cevaplandırmaları istenmiştir.

Suçluluk İfade Stilleri. Guerrero ve arkadaşları’nın (2009) 20 maddeden oluşan İfade Edilen Suçluluk ölçeğine, içerik analizi sonuçlarından elde edilen 19 kültüre özgü madde eklenmiştir. Katılımcılara her bir maddenin başına “Son altı ay içinde, ne zaman kendimi eşime söylediğim, yaptığım ve yapamadığım (yapmadığım) şeyler için suçlu hissetsem;.....” cümlesini koyarak 7’li Likert tipi soruları (1 = hiçbir zaman, 4 = bazen, 7 = her zaman/sürekli olarak) cevaplandırmaları istenmiştir.

Çift Uyum Ölçeği. Spanier (1976) tarafından geliştirilen ve Fişiloğlu ve Demir (2000) tarafından Türkçe’ye uyarlanan 32 maddelik Çift Uyum Ölçeği (Dyadic Adjustment Scale) kullanılmıştır. Çift Uyum Ölçeği ilişki uyumunu dört alt boyutta (çiftin mutluluğu, çiftin bağlılığı, çiftin ortak kararlılığı ve duygusal ifade) ölçmektedir. Çift Uyum Ölçeği 2 ila 7’li Likert-tipi maddelerden oluşmaktadır. Bu ölçek toplam puan alınarak kullanılmaktadır ve kişilerin alabileceği puanlar 0-151 arasında değişmektedir. Bu araştırma kapsamında ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı kadınlar için .93 ve erkekler için .94 olarak bulunmuştur.

İşlem

Katılımcılara psikoloji öğrencileri aracılığıyla ve kartopu örnekleme yöntemiyle ulaşılmıştır. Psikoloji giriş derslerinde duyuru yapılarak, öğrencilere çalışma hakkında gerekli bilgi verilmiştir. Öğrencilerden tanıdıkları evli çiftlerin çalışmaya katılmayı kabul ettikleri takdirde adres ve telefon bilgilerini vermeleri istenmiştir. Bu bilgileri getiren öğrenciler ilgili derslerden ekstra kredi almışlardır. Bu ailelerle görüşülerek randevu alınmış ve katılmaya kabul eden çiftlere evlerinde uygulama yapılmıştır. Ayrıca kartopu tekniği de kullanılarak katılımcılara tanıdıkları diğer evli çiftler de sorulmuş ve onlara da ulaşılmıştır. Verilerin toplanmasında 10 psikoloji lisans öğrencisi araştırmacıya yardım etmiştir. Kadınlar ve kocalar demografik sorular ve ölçeklerden oluşan anket bataryasını ayrı ayrı doldurmuşlardır ve kapalı zarf içinde iade etmişlerdir.

Bulgular

Kızgınlık İfade Stillerinin Faktör Yapısı

Toplamda 59 (20 orijinal madde, 39 içerik analizi maddeleri) maddeden oluşan Kızgınlık İfade Stilleri ölçeğine varimax döndürmeli temel bileşen analizi kadın ve erkekler için ayrı ayrı uygulanmıştır. Bütün analizlerde kadınlar referans noktası olarak alınmıştır. Faktör ana-

lizleri önce kadın veri setinde yapılmış daha sonra erkek veri seti de buna uygun olarak test edilmiştir. Kadın ve erkek formlarının tutarlılığı ve uygulanan ölçütler göz önüne alındığında dört faktör sonucunun uygun olduğu bulunmuştur. Kadınlar temel alındığında faktör yüklerine göre birinci faktör *yaygın kızgınlık*, ikinci faktör *pasif kızgınlık*, üçüncü faktör *kaçınmacı davranış* ve dördüncü faktör de *olumlu/bütünleyici kızgınlık* şeklinde yorumlanabilir. Ölçekler isimlendirilirken olabildiğince orijinal ölçek ile aynı isim verilmeye çalışılmıştır. Dört faktörlü çözüm sonunda kadınlar için toplam varyansın %46.28’i, erkekler için %48.22’si açıklanmıştır. Uygulanan faktör analizi sonucunda kadın ve erkekler için ayrı ayrı ortaya çıkan madde yükleri, özdeğerler, açıklanan varyans ve iç tutarlılık katsayıları Tablo 1’de verilmiştir.

Ayrıca, kadın ve erkeklerin faktör uygunluk katsayıları (factor congruence coefficient) hesaplanmıştır. Bu değer -1 ile +1 arasında değişmekte ve 1’e yaklaştıkça faktör yüklerinin her iki örneklem için de benzer olduğu ve faktörlerin uyumlu olduğu anlamı çıkmaktadır. Kızgınlık İfade Stilleri ölçeğinin bütün alt boyutları için bu değer .99 bulunmuştur ve bu da kadın ve erkek için faktör yapılarının özdeş olduklarını göstermektedir. Alt ölçeklerin Cronbach alfa güvenilirlik katsayıları kadınlar için sırasıyla .92, .88, .83 ve .82, erkekler için ise sırasıyla .94, .88, .76 ve .89’dur.

Kadınların referans noktası olarak alındığı faktör analizi sonuçları göz önünde bulundurulduğunda, içerik analizi maddelerinden olan yedi madde kadın ve erkek formlarında tamamen farklı yerlere yüklendikleri için çıkarılmıştır. Tablo 1’den de görülebileceği gibi 15. madde (orijinal madde) kadınlarda *kaçınmacı davranış* faktöründen daha yüksek yük almasına karşın, bu madde, Guerrero’nun (1994) çalışmasında *pasif kızgınlık* alt boyutunda yer almaktadır. Orijinal ölçeğe bağlı kalmak için bu madde *pasif kızgınlık* boyutuna dahil edilmiştir. Erkeklerin faktör analizi sonuçlarında üç madde (madde no: 49, 44 ve 26) hem *pasif* hem de *kaçınmacı davranış* boyutlarına yüklenmiştir. Ancak kadınların sonuçlarıyla tutarlı olması açısından bu maddeler erkeklerde *kaçınmacı davranış* boyutuna dahil edilmişlerdir. Son olarak 5. madde (orijinal madde) erkeklerde hem *pasif* hem de *yaygın kızgınlık* boyutlarından yük almıştır. Ancak, orijinal ölçeğe bağlı kalmak için bu madde *yaygın kızgınlık* boyutuna dahil edilmiştir.

Kızgınlık ifade stilleri ölçeğinin son hali 52 maddeden oluşmaktadır. Bu maddelerden 20’si Guerrero’nun (1994) orijinal ölçeğinden alınmıştır ve 32 madde de içerik analizinden elde edilmiştir.

Üzüntü İfade Stillerinin Faktör Yapısı

Toplamda 61 (26 orijinal madde, 35 içerik analizi maddeleri) maddeden oluşan Üzüntü İfade Stilleri ölçeğine varimax döndürmeli temel bileşen analizi kadın

ve erkekler için ayrı ayrı uygulanmıştır. Kadınlar temel alınarak yapılan analizlere göre, üç faktör sonucunun uygun olduğu bulunmuştur.

Faktör yüklerine göre birinci faktör *yalnız kalma/yıkıcı davranış*, ikinci faktör *sosyal destek arama/eşe bağımlı davranış* ve üçüncü faktör *olumlu faaliyet* şeklinde yorumlanabilir. Üç faktörlü çözüm sonunda kadınlar için toplam varyansın % 41.98'ini ve erkekler için toplam varyansın % 45.23'ünü açıklamıştır. Bütün maddelerin faktör yükleri Tablo 2'de verilmiştir. Ayrıca, kadın ve erkeklerin faktör uygunluk katsayıları her bir alt boyut için .99 bulunmuştur. Alt ölçeklerin Cronbach alfa güvenilirlik katsayıları kadınlar için sırasıyla .92, .90 ve .82, erkekler için ise sırasıyla .92, .92 ve .86'dır.

Faktör analizi sonuçlarına göre, içerik analizi aşamasında elde edilen maddelerden sekizi kadın ve erkek formlarında tutarsız örüntü gösterdiğinden ölçekten çıkarılmıştır. Tablo 2'den de görülebileceği gibi 41. madde erkeklerde *yalnız kalma/yıkıcı davranış* boyutunda daha yüksek bir yük almıştır. Ancak kadınların sonuçlarıyla tutarlı olması bakımından erkeklerde bu madde *olumlu faaliyet* boyutuna dahil edilmiştir. Üzüntü ifade stilleri ölçeğinin son hali 53 maddeden oluşmaktadır. Bu maddelerden 26'sı orijinal ölçekten alınmıştır ve 27 madde de içerik analizinden elde edilmiştir.

Suçluluk İfade Stillерinin Faktör Yapısı

Toplamda 39 (20 orijinal madde, 19 içerik analizi maddeleri) maddeden oluşan Suçluluk İfade Stilleri ölçeğine varimax döndürmeli temel bileşen analizi kadın ve erkekler için ayrı ayrı uygulanmıştır. Kadın ve erkek formlarının tutarlılığı ve uygulanan ölçütler göz önüne alındığında üç faktörlü çözümün uygun olduğu bulunmuştur. Bu faktörler *özür dileme/affettirme*, *inkar etme* ve *açıklama getirme*dir. Üç faktörlü çözüm sonunda kadınlar için toplam varyansın % 48.34'ü, erkekler için % 53.29'u açıklanmıştır. Ölçekteki maddelerinin faktör yükleri Tablo 3'te verilmiştir. Kadın ve erkekler üzerinde faktör çözümlerinin faktör uygunluk katsayıları *özür dileme/affettirme*, *inkar etme* ve *açıklama* boyutları için sırasıyla .99, .75 ve .99'dur. Alt ölçeklerin Cronbach alfa güvenilirlik katsayıları kadınlar için sırasıyla .91, .84 ve .85, erkekler için ise sırasıyla .89, .88 ve .89'dur.

İçerik analizinde elde edilen maddelerden olan dört madde kadın ve erkek formlarında tamamen farklı faktörlere yüklendikleri için çıkarılmıştır. Tablo 3'ten de görülebileceği gibi 10. madde (orijinal madde) kadınlarda *açıklama getirme* boyutunda daha yüksek yük almıştır. Ancak, Guerrero ve arkadaşlarının (2009) çalışmasında bu madde *özür dileme* alt boyutunda yer almaktadır. Orijinal ölçeğe bağlı kalmak için bu madde *özür dileme/affettirme* boyutuna dahil edilmiştir. Erkeklerin faktör analizi sonuçlarında altı madde (madde no: 1, 3, 4, 7, 10 ve 15) *açıklama getirme* boyutundan daha yüksek yük

almıştır. Ancak kadınların sonuçlarıyla tutarlı olması bakımından söz konusu maddeler *özür dileme/affettirme* boyutuna dahil edilmişlerdir. Suçluluk ifade stilleri ölçeğinin son hali 35 maddeden oluşmaktadır. Bu maddelerden 20'si orijinal ölçekten alınmıştır ve 15 madde de içerik analizinden elde edilmiştir.

Duygu İfade Stilleri Ölçeklerinin Evlilik Uyumu ile İlişkisi

Elde edilen duygu ifade alt ölçeklerinin ölçüt geçerliğinin bir göstergesi olarak yordayıcı geçerliğini saptamak amacıyla alt boyutların evlilik uyumu ile ilişkisi incelenmiştir. Kızgınlık, Üzüntü ve Suçluluk İfade Ölçeklerinin alt boyutları ile evlilik uyumu arasındaki korelasyonlar Tablo 4'te sunulmuştur. Kızgınlık açısından, kadınların yaygın, pasif ve kaçınmacı davranış stilleri ile kadınların evlilik uyumları arasında olumsuz ve anlamlı bir ilişki varken (sırasıyla, $r = -.43, p < .01$, $r = -.30, p < .01$ ve $r = -.31, p < .01$), olumlu/bütünleyici kızgınlık stilleri ile evlilik uyumları arasında olumlu yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r = .38, p < .01$). Aynı örüntü erkeklerin evlilik uyumu için de geçerlidir, ancak erkeklerde kaçınmacı davranış stili ile evlilik uyumları arasındaki ilişki anlamlı bulunmamıştır.

Üzüntü ifadeleri açısından da beklendiği gibi, kadınların ve erkeklerin yalnız kalma/yıkıcı davranış stilleri ile kendi evlilik uyumları arasında olumsuz bir ilişki varken (kadınlar için $r = -.42, p < .01$ ve erkekler için $r = -.53, p < .01$); kadın ve erkeklerin sosyal destek arama/eşe bağımlı davranış stilleri ile evlilik uyumları arasında olumlu ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur (kadınlar için $r = .35, p < .01$ ve erkekler için $r = .51, p < .01$). Ayrıca kadınlardan farklı olarak erkeklerin evlilik uyumu ile erkeklerin olumlu faaliyet stilleri arasında olumsuz yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = -.17, p < .05$).

Suçluluk ifadeleri açısından, bütün alt faktörler kadın ve erkeklerin evlilik uyumları ile anlamlı ilişki göstermektedir. Kadınların inkar etme davranışları ile evlilik uyumları arasında olumsuz bir ilişki varken ($r = -.33, p < .01$), özür dileme/affettirme ve açıklama getirme davranış stilleri ile evlilik uyumları arasında olumlu yönde anlamlı bir ilişki vardır (sırasıyla, $r = .33, p < .01$ ve $r = .34, p < .01$). Aynı şekilde, erkeklerin inkar etme davranışları ile evlilik uyumları arasında olumsuz bir ilişki ($r = -.36, p < .01$) ve özür dileme/affettirme ve açıklama getirme davranış stilleri ile evlilik uyumları arasında olumlu bir ilişki gözlenmiştir (sırasıyla, $r = .40, p < .01$ ve $r = .38, p < .01$).

Kızgınlık, üzüntü ve suçluluk duygularının alt boyutları da birbirleriyle beklendiği yönde ilişki göstermektedir. Genel olarak, kızgınlık, üzüntü ve suçluluk duygularının olumlu ve yapıcı duygu ifade stilleri birbirleri ile olumlu yönde ilişkili iken, olumsuz ve yıkıcı ifade stilleri ile olumsuz yönde ilişkilidir. Örneğin, kadınların

üzüntü ifadesinin alt boyutu olan yalnız kalma/yıkıcı davranış stili ile suçluluk ifadesinin alt boyutu olan inkar davranışı birbiri ile olumlu yönde ilişkili iken ($r = .64, p < .01$), yalnız kalma/yıkıcı davranış stili kızgınlık ifadesinin alt boyutu olan olumlu/bütünleyici kızgınlık ile olumsuz ilişki göstermektedir ($r = -.29, p < .01$). Söz konusu alt boyutların aynı yönde ve örüntüde erkekler için de anlamlı olduğu bulunmuştur (sırasıyla $r = .62, p < .01$ ve $r = -.39, p < .01$).

Tartışma

Bu çalışmada evlilikte, özellikle çatışma sırasında yaşanan farklı duyguların neler olduğu ve nasıl ifade edildikleri olası kültürel etmenler de göz önünde bulundurularak araştırılmıştır. Bu bağlamda önce niteliksel bir ön çalışmayla Türk kültüründe evli kişilerin çatışma sırasında özellikle kızgınlık, üzüntü ve suçluluk duygularını eşlerine nasıl ifade ettikleri yapılandırılmış görüşmelerle ortaya çıkarılmıştır. Yapılan içerik analizleri her bir duygu için farklı ifade etme stilleri ortaya çıkarmıştır. Ayrıca Batı kültüründe yaygın olarak kullanılan Guerrero'nun (1994; Guerrero ve ark., 2008; 2009) geliştirdiği kızgınlık, üzüntü ve suçluluk duygularının ifadesi ölçekleri ikinci bir niceliksel ön çalışma ile Türkçeye uyarlanmıştır.

Ana çalışmada, bu iki pilot çalışmadan elde edilen bilgiler bir araya getirilerek, kültüre özgü maddelerin de dahil edildiği, kapsamlı Kızgınlık, Üzüntü ve Suçluluk İfade Stilleri ölçekleri oluşturulmuştur. Ayrıca, ikili ilişkilerde kadın ve erkek arasında farklı bakış açılarının olacağı varsayılarak, bu ölçeklerin faktör yapısı kadın ve erkek veri setlerinde ayrı ayrı incelenmiştir. Böylece bu ölçeklerin kadın ve erkeklerdeki ortak yapısı ortaya çıkarılarak, ikili ilişkilerde her iki eş için de uygulanabilir ölçekler haline getirilmiştir. Bazı maddelerin diğer alt boyutlardan da çapraz yük almasına karşın, kadın ve erkekler için kızgınlık ifadesinde dört faktörlü yapı ve üzüntü ve suçluluk ifadelerinde ise üç faktörlü yapılar açıklanan varyanslar, paralel formların uyumluluğu ve yüksek faktör yükleriyle belirgin olarak gözlenmiştir.

Ölçeklerin geçerliğine yönelik bulgular da faktör yapısını destekler sonuçlar vermiştir. Genel olarak, kadın ve erkekler için kızgınlık, üzüntü ve suçluluk alt faktörlerinden yapıcı ve olumlu ifade stilleri evlilik uyumu ile olumlu yönde ilişkiliyken, yıkıcı ve olumsuz ifade stilleri evlilik uyumu ile olumsuz yönde ilişkili bulunmuştur. Bu araştırmanın bulguları ilgili yazındaki çalışmalarla tutarlı sonuçlar göstermiştir. Geçmiş araştırmalarda, olumsuz duygular ve bu duyguları düzenlenmedeki aksaklıkların ve dolayısıyla işlevsiz ve yıkıcı şekilde ifade edilmesinin ilişkiden algılanan doyumunu azalttığı bulunmuştur (örn., Johnson ve ark., 2005; Waldinger, Schulz, Hauser, Allen ve Crowell, 2004). Bulgular ayrıca olumsuz duyguların

yıkıcı ifade edilme stilleri arasında korelasyon olduğunu göstermektedir. Yani evlilik ilişkilerinde kişi eğer kızgınlığını yıkıcı ve eşini suçlayıcı bir biçimde ifade ediyorsa, bu eğilimin bütün olumsuz duyguları için de geçerli olabileceği ve genel olarak bu kişilerin olumsuz duygu düzenleme stratejileri kullandıklarına işaret etmektedir.

Bu çalışmada genel olarak Batıda kullanılan kızgınlık, üzüntü ve suçluluk duygularının ifadesi ölçekleri (Guerrero 1994; Guerrero ve ark., 2008; 2009) ile tutarlı alt boyutlara ulaşılmıştır. Kızgınlık duygu ifadesi bakımından Guerrero'nin bulguları ile örtüşen bir şekilde aynı alt boyutlar elde edilmiştir. Bunlardan yaygın, pasif ve kaçınmacı davranışlar olumsuz ve yıkıcı kızgınlık ifade alt boyutlarını oluştururken, olumlu/bütünleyici kızgınlık olumlu ve yapıcı kızgınlık ifade alt boyutunu oluşturmaktadır. Fakat erkeklerin kaçınmacı davranış alt boyutu ile evlilik uyumları arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Geçmiş çalışmalarda erkeklerin, kadınlara oranla, duygularını daha fazla bastırdıkları ve ağırlıklı kaçınmacı davranış stili sergiledikleri gözlenmiştir (örn., Christensen ve Heavey, 1990; Gross ve John, 2003). Erkeklerin ilişkilerinde daha bağımsız, kendi odaklı ve özerk oldukları düşünüldüğünde (Gilligan, 1982; Kirsch ve Kuiper, 2002), belki de kaçınmacı davranış örüntülerinin kendi evlilik uyumlarını çok da etkilemediği sonucu çıkarılabilir.

Üzüntü ifadesi açısından, temel bileşen analizi kadın ve erkek veri seti için üç faktörlü yapının uygun olduğunu göstermiştir. Bunlardan sosyal destek arama/eşe bağımlı davranış alt boyutu üzüntü duygusuyla olumlu bir şekilde baş etme, eşten destek arama ve eşle olumlu bir iletişime girmeyi amaçlayan davranış örüntülerini içermektedir. Ancak, yalnız kalma/yıkıcı davranış ve olumlu faaliyet alt boyutları olumsuz ve yıkıcı davranış biçimlerini içermektedir.

Olumlu faaliyet alt boyutuna orijinal ölçeğe bağlı kalmak için Guerrero ve arkadaşlarının (2009) verdiği aynı isim verilmiştir (positive activity). Olumlu faaliyet ismi itibarıyla olumlu bir şey çağırırsa da, ölçeğin içerdiği maddeler ilişki uyumu açısından çok da olumlu sonuçlar doğurmayabilir. Bu çalışmada, bu davranış stratejisi erkeklerin evlilik uyumu ile olumsuz ilişki göstermektedir. Ayrıca, olumlu faaliyet, yaygın kızgınlık ve yalnız kalma/yıkıcı davranış stili ile de olumlu ilişki göstermektedir. Olumlu faaliyet stilini kullanan kişiler, bu duyguyla baş etmek için üzüntüsünü bastırmayı, kendisi için eğlenceli etkinliklere girmeyi ve mutlu olmuş gibi davranmayı tercih etmektedir. Aslında bu durumda soruna çözüm üretmekten öte sorun sadece ötelenmektedir, bu da ilişki açısından olumsuz sonuçlar doğurabilir.

İlginç bir şekilde, olumlu faaliyet alt boyutu Guerrero ve arkadaşlarının (2009) çalışmasında güvenli bağlanma ile pozitif ilişki göstermektedir ve bu araştırmacılar bu alt ölçeği üzüntü ifadesinin olumlu bir alt boyutu

olarak sunmaktadırlar. Kaçınmacı davranış stratejisinin daha çok kullanıldığı bireyci ülkelerde (Cai ve Fink, 2002), dikkat dağıtan eğlenceli etkinliklere girmek ve mutluymuş gibi davranmak olumlu bir şey olarak algılanabilir. Buna karşın, ilişkiselliğin ve ilişkilerin devamlılığı ve tutarlılığının daha fazla vurgulandığı toplulukçu kültürlerde (Kağıtçıbaşı, 2005) bu davranış stratejisi ilişki açısından olumsuz sonuçlar doğurabilir. Bu çalışmada, Guerrero ve arkadaşlarının çalışmasıyla farklı sonuçların bulunması, kültürel çalışmaların gerekliliğini de ortaya koymaktadır. Başka bir deyişle, bir kültürde olumlu olarak algılanan duygu ya da davranış tarzı, başka bir kültürde olumsuz olarak algılanabilir.

Suçluluk duygusu açısından ise bulgular her iki cinsiyet için de üç faktörlü yapının uygun olduğunu göstermiştir. İlişkilerde kişiler suçluluk hissettikleri durumlarda özür dileme/affettirme ve açıklama getirme davranış stillerini kullanarak olumlu davranışlar sergileyebildikleri gibi, inkar edip yıkıcı davranışlar da gösterebilmektedirler. Sonuç olarak, kızgınlık, üzüntü ve suçluluk duygu ifade stilleri her ne kadar Batıdaki orijinal çalışmalarda alt boyutlarla tutarlı sonuçlar ortaya çıkarsa da, yapılan niteliksel çalışma ile kültüre özgü davranış örüntüleri de (her bir tematik ünite) bu alt boyutlara eklenmiştir. Böylece elde edilen alt boyutların Türk kültürüne özgü davranış örüntülerini de göz önünde bulundurarak daha kapsamlı ve daha güçlü bir şekilde ölçüldüğü düşünülmektedir.

Bu çalışmanın güçlü yönleri ve ilgili yazına katkılarına karşın bazı sınırlılıkları da bulunmaktadır. Öncelikle örneklem seçilirken kartopu tekniği kullanılmıştır. Her ne kadar bu teknik belli özellikteki kişilere ulaşmada kolaylık sağlasa da örneklemin temsil edilebilirliği açısından sınırlılıklar taşımaktadır. İkinci olarak, duygu deneyimi ve ifadelerine yönelik sorular geçmişe dönük olarak sorulmuştur. Katılımcılar, bu duygularını nasıl ifade ettiklerini ve ne tür duygu hissettiklerini evlilikteki son altı aylık zaman dilimi için değerlendirmişlerdir. Geçmişe dönük bu uygulama katılımcıların bellek hatası yapma olasılıklarını da içermektedir. Üçüncü olarak, pilot çalışmalarda örneklemin yarıdan fazlasının ve ana çalışmada da katılımcıların üçte birinin çocuğu bulunmamaktadır. Çocuğun olup olmaması evlilik ilişkilerindeki dinamikleri ve özellikle duyguların ifade edilme biçimlerini etkileyebilir. Bütün bu sınırlılıklara karşın, bu çalışma ile yazında yaygın olarak kullanılan duygu ifadeleri ölçekleri Türkçeye uyarlanmış ve bu ölçeklere kültüre özgü duygu ifade stilleri de eklenerek Türk kültüründe kullanmak üzere daha kapsamlı kızgınlık, üzüntü ve suçluluk ifade stilleri ölçekleri geliştirilmiştir. Uyarlanan ölçeklerin evli çiftler üzerinde, kadın ve erkekler için geçerlik ve güvenilirlikleri incelenerek, gelecekte yakın ilişkiler çalışmalarında kullanılacak ölçüm araçları Türkçeye kazandırılmıştır.

Kaynaklar

- Bell, C. ve Song, F. (2005). Emotions in the conflict process: An application of the cognitive appraisal model of emotions to conflict management. *The International Journal of Conflict Management*, 16, 30-54.
- Brislin, W. R. (1976). Comparative research methodology: Cross-cultural studies. *International Journal of Psychology*, 11(3), 215-259.
- Cai, D. A. ve Fink, E. L. (2002). Conflict style differences between individualists and collectivists. *Communication Monographs*, 69(1), 67-87.
- Christensen, A. ve Heavey, C. L. (1990). Gender and social structure in the demand/withdraw pattern of marital interaction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59(1), 73-81.
- Civan, A. (2011). Eşlerin duygu dışavurum tarzları ile algılanan evlilik kalitesinin ilişkisi ve duygusal farkındalığın rolü. *Yayımlanmamış yüksek lisans tezi*, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Mersin.
- Collins, N. L. (1996). Working models of attachment: Implications for explanation, emotion, and behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71, 810-832.
- Cordova, J. V., Gee, C. B. ve Warren, L. Z. (2005). Emotional skillfulness in marriage: Intimacy as a mediator of the relationship between emotional skillfulness and marital satisfaction. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 24(2), 218-235.
- Eid, M. ve Diener, E. (2001). Norms for experiencing emotions in different cultures: Inter- and intranational differences. *Journal of Personality and Social Psychology*, 81(5), 869-885.
- Fışıoğlu, H. ve Demir, A. (2000). Applicability of the dyadic adjustment scale for measurement of marital quality of Turkish couples. *European Journal of Psychological Assessment*, 16(3), 214-218.
- Gilligan, C. (1982). *In a different voice: Psychological theory and women's development*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Gross, J. J. ve John, O. P. (2003). Individual differences in two emotion regulation process: Applications for affect, relationships, and well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85(2), 348-362.
- Gross, J. J. ve Thompson, R. A. (2007). Emotion regulation: Conceptual foundations. J. J. Gross, (Ed.), *Handbook of emotion regulation* içinde (3-24). New York: Guilford Press.
- Gottman, J. M. ve Levenson, R. W. (2002). A two-factor model for predicting when a couple will divorce: Exploratory analyses using 14-year longitudinal data. *Family Process*, 41, 83-96.
- Guerrero, L. K. (1994). "I'm so sad, I could scream.": The effects of anger expression on relational satisfaction and communication competence. *Southern Journal of Communication*, 59, 125-141.
- Guerrero, L. K., Farinelli, L. ve McEwan, B. (2009). Attachment and relational satisfaction: The mediating effect of emotional communication. *Communication Monographs*, 76(4), 487-514.
- Guerrero, L. K., La Valley, A. G. ve Farinelli, L. (2008). The experience and expression of anger, guilt, and sadness in marriage: An equity theory explanation. *Journal of Social and Personal Relationships*, 25(5), 699-724.
- Hortaçsu, N. (2007). Family-versus couple-initiated marriages

- in Turkey: Similarities and differences over the family life cycle. *Asian Journal of Social Psychology*, 10, 103-116.
- Hünler, O. S. ve Gençöz, T. (2003). Boyun eğici davranışlar ve evlilik doyumu ilişkisi: Algılanan evlilik problemleri çözümünün rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 18(51), 99-108.
- Johnson, M. D., Cohan, C. L., Davila, J., Lawrence, E., Rogge, R. D., Karney, B. R., Sullivan, K. T. ve Bradbury, T. N. (2005). Problem-solving skills and affective expressions as predictors of change in marital satisfaction. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 73(1), 15-27.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). *Kültürel Psikoloji (2. baskı)*. İstanbul: Evrim Yayınları.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2005). Autonomy and relatedness in cultural context: Implications for self and family. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 36, 403-422.
- Kerr, S. L., Melley, A. M., Travea, L. ve Pole, M. (2003). The relationship of emotional expression and experience to adult attachment style. *Individual Differences Research*, 1(2), 108-123.
- Kirsch, G. A. ve Kuiper, N. A. (2002). Individualism and relatedness themes in the context of depression, gender, and a self-schema model of emotion. *Canadian Psychology*, 43, 76-90.
- Lafontaine, M. F. ve Lussier, Y. (2005). Does anger towards the partner mediate and moderate the link between romantic attachment and intimate violence? *Journal of Family Violence*, 20(6), 349-361.
- Markus, H. R. ve Kitayama, S. (1991). Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation. *Psychological Review*, 98, 224-253.
- McNulty, J. K. ve Hellmuth, J. C. (2008). Emotion regulation and intimate partner violence in newlyweds. *Journal of Family Psychology*, 22(5), 794-797.
- Mesquita, B. (2001). Emotions in collectivist and individualist contexts. *Journal of Personality and Social Psychology*, 80(1), 68-74.
- Mesquita, B. ve Frijda, N. H. (1992). Cultural variation in emotions: A review. *Psychological Bulletin*, 112(2), 179-204.
- Novin, S., Rieffe, C. ve Mo, T. J. H. (2010). The role of situational goals and audience on self-reported emotion experience and expression: Dutch and South Korean children compared. *Infant and Child Development*, 19, 406-421.
- Rivers, S., Brackett, M. A., Katulak, N. A. ve Salovey, P. (2007). Regulating anger and sadness: An exploration of discrete emotions in emotion regulation. *Journal of Happiness Studies*, 8, 393-427.
- Russell, J. A. (1991). Culture and the categorization of emotions. *Psychological Bulletin*, 110(3), 426-450.
- Sanford, K. (2007a). Hard and soft emotion during conflict: Investigating married couples and other relationships. *Personal Relationships*, 14, 65-90.
- Sanford, K. (2007b). The couples emotion rating form: Psychometric properties and theoretical associations. *Psychological Assessment*, 19(4), 411-421.
- Sanford, K. ve Rowatt, W. C. (2004). When is negative emotion positive for relationships? An investigation of married couples and roommates. *Personal Relationships*, 11, 329-354.
- Spanier, G. B. (1976). Measuring dyadic adjustment: New scales for assessing the quality of marriage and similar dyads. *Journal of Marriage and the Family*, 38, 15-28.
- Thompson, R. A. (1994). Emotion regulation: A theme in search of definition. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 59(2/3), 25-52.
- Tsai, J. L., Levenson, R. W. ve McCoy, K. (2006). Cultural and temperamental variation in emotional response. *Emotion*, 6(3), 484-497.
- Tutarel-Kışlak, Ş. (1997). Evlilik uyumu ile nedensellik ve sorumluluk yüklemeleri arasındaki ilişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*, 12(40), 55-64.
- Tutarel-Kışlak, Ş. ve Çavuşoğlu, Ş. (2006). Evlilik uyumu, bağlanma biçimleri, yüklemeler ve benlik saygısı arasındaki ilişkiler. *Aile ve Toplum: Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 3, 61-68.
- Waldinger, R. J., Schulz, M. S., Hauser, S. T., Allen, J. P. ve Crowell, J. A. (2004). Reading others' emotions: The role of intuitive judgments in predicting marital satisfaction, quality, and stability. *Journal of Family Psychology*, 18(1), 58-71.

Tablo 1. Kızgınlık İfade Stillerinin Faktör Yapısı, Açıklanan Varyans Yüzdeleri, İç Tutarlılık Katsayıları ve Faktör Uygunluk Katsayıları

52 Madde:	Kadınlara Kızgınlık İfade Stilleri (N = 167)				Erkeklerin Kızgınlık İfade Stilleri (N = 167)			
	Yaygın Kızgınlık	Pasif Kızgınlık	Kaçıncı Davranış	Olumlu/bütünlüycü Kızgınlık	Yaygın Kızgınlık	Pasif Kızgınlık	Kaçıncı Davranış	Olumlu/bütünlüycü Kızgınlık
47. Ciddi olarak düşünmediğim şeyleri sırf onu üzmek, canını acıtmak için söyleyebilirim.	.75				.81			
35. Tartışmayı uzatırım.	.71				.64			
51. Dilim hiç durmaz, sürekli laf sokarım, söylenirim.	.71				.81			
36. Hakaret ederim.	.71				.60			
13. Ağır sözlerle saldırırım.	.70				.69			
58. Özellikle onu kıracak şeyler yaparım.	.68				.82			
39. Onu sinir etmek için zaafının üzerine giderim, tahrik edici davranırım.	.68				.78			
40. Onu geçiştiririm, terslerim.	.68	.32			.61		.28	
46. Eşimi suçlarım.	.64				.60			
34. Kontrolümü kaybederim, fevri ve sinirli çıkışlarda bulunurum.	.64				.68		.38	
16. Eşime kendini kötü hissettirmeye çalışırım.	.61				.61		.36	
2. Eşime karşı sesimi yükseltirim.	.60				.54		.45	
42. Üste çıkmaya çalışırım.	.58				.69			
56. Sinirlendiğimde cezasını vermek isterim.	.56	.34			.67		.31	
10. Eşime haklı olduğumu kanıtlamaya çalışırım.	.46				.39			
18. Yumruğumu sıkarak veya kapıları çarparak kızgınlığımı gösteririm.	.46				.57		.33	
59. Onu dinlermiş gibi yaparak aslında kendime yoğunlaşırım.	.44		.30		.53		.37	
5. Eşimi eleştiririm.	.44				.39		.41	
21. Evdeki eşyaları vurup kırarım.	.42				.55			

Tablo 1 devam. Kızgınlık İfade Stillerinin Faktör Yapısı, Açıklanan Varyans Yüzdelemi, İç Tutarlılık Katsayıları ve Faktör Uygunluk Katsayıları

52 Madde:	Kadınların Kızgınlık İfade Stilleri (N= 167)				Erkeklerin Kızgınlık İfade Stilleri (N= 167)			
	Yaygın Kızgınlık	Pasif Kızgınlık	Kaçınmacı Davranış	Olumlu/bütünlüycü Kızgınlık	Yaygın Kızgınlık	Pasif Kızgınlık	Kaçınmacı Davranış	Olumlu/bütünlüycü Kızgınlık
3. Hiç yüz vermeyerek sessiz ve soğuk davranırım.		.78				.71		
12. Eşime yüz vermem.		.74				.63		
32. Somurturum, surat asarım.		.73				.70		
25. Eşime küserim, bir süre sessiz kalırım.		.71				.66		
45. İletişim kurmam, muhatap olmam, hiçbir şeyiyle ilgilenmem.		.70			.31	.56		-.34
57. Daha mesafeli davranırım.		.68			.38	.56		
55. İçimden sıcak davranmak gelmez, içimin soğumasını beklerim.	.33	.62			.31	.61		
48. Onu görmezden gelirim, göz teması bile kurmam.	.38	.61			.37	.51		-.26
31. Kızgınlığımı tavırlarımla, hareketlerimle, yüzümle belli ederim.		.57				.49		
7. Tepkimi her fırsatta imali olarak gösteririm.	.38	.39				.42		
15. Kızgın bir şekilde ortamdan veya durumdan uzaklaşırım.		.36				.54		
27. Kendi içime atarım/kapanırım, kendi içimde halletmeye çalışırım.		.74				.62		
9. Öfke ve kızgınlığımı kendime saklarım.		.74				.64		
8. Kızgın olduğum halde, eşime kızgın olmadığımı söylerim.		.68				.50		
4. Kızgınlığımı ve öfkemi eşimden saklarım.		.64				.49		
41. Sınırlı olduğumu ya da rahatsız olduğum şeyi eşime belli etmem.		.58				.64		
54. Hiç tepki vermem, kendimi savunmam.		.57			.34	.44		
49. Sorun hakkında konuşmayı ertelerim ya da konuyu kapatmaya çalışırım.		.57			.48	.35		
19. Kızgın hissettiğimi inkar ederim.		.52				.58		
33. Eşimle pek kavga etmem, geri çekilirim, çatışmadan kaçınırım.		.51				.44		

Tablo 1 *devam.* Kızgınlık İfade Stillerinin Faktör Yapısı, Açıklanan Varyans Yüzdeleri, İç Tutarlılık Katsayıları ve Faktör Uygunluk Katsayıları

52 Madde:	Kadınların Kızgınlık İfade Stilleri (N= 167)				Erkeklerin Kızgınlık İfade Stilleri (N= 167)			
	Yaygın Kızgınlık	Pasif Kızgınlık	Kaçımmacı Davranış	Olumlu/bütümleyici Kızgınlık	Yaygın Kızgınlık	Pasif Kızgınlık	Kaçımmacı Davranış	Olumlu/bütümleyici Kızgınlık
26. Öfkemi kaçarak kontrol ederim (evden çıkarım ya da balkona çıkarım)			.48		.35	.38	.30	
44. Başka bir odaya geçer, yalnız kalmak isterim.		.36	.47			.44	.31	
23. Eşimin çok üstüne gitmem, büyütmek için alttan alırım.			.46	.33			.44	.37
37. Çok fazla umursamam/aldırış etmem, yok sayarım.			.43				.42	
20. Problemi çözmeye/durumu düzeltmeye çalışırım.			.74				.81	
17. Anlaşmaya/uzlaşmaya çalışırım.			.71				.71	
11. Adil olmaya çalışırım.			.67				.58	
6. Sorunlarımızı eşimle tartışırım.			.67				.75	
38. Olaya iki tarafı, onun gözünden de bakmaya anlamaya çalışırım, kendimde de suç ararım.			.66				.69	
43. Sonradan düşündüğümde kendimi kızmakta haklı mıyım diye sorgularım ve gerekirse eşime bunu da ifade ederim.			.59				.68	
29. Sinirim geçip sakinleştikten sonra, eşimle mutlaka konuşurum.			.57				.73	
14. Duygularımı sakince eşimle paylaşırım.	-.38		.55				.62	.31
1. Olaya bir de eşimin gözünden bakmaya çalışırım.			.51				.69	
Özdeğer:	11.83	5.66	3.88	2.70	14.21	4.36	2.43	4.07
Açıklanan Varyans (%):	22.75	10.89	7.46	5.18	27.32	8.39	4.68	7.83
İç Tutarlılık Katsayıları:	.92	.88	.83	.82	.94	.88	.76	.89
Faktör Uygunluk Katsayıları:	.99	.99	.99	.99	-	-	-	-

Not. İlk 20 madde orijinal ölçek maddeleridir.

Tablo 2. Üzüntü İfade Stillerinin Faktör Yapısı, Açıklanan Varyans Yüzdeleri, İç Tutarlılık Katsayıları ve Faktör Uygunluk Katsayıları

53 Madde:	Kadınların Üzüntü İfade Stilleri (N = 167)		Erkeklerin Üzüntü İfade Stilleri (N = 167)	
	Yalnız kalma /yıkıcı davranış	Sosyal destek arama/çşe bağımlı davranış	Yalnız kalma /yıkıcı davranış	Sosyal destek arama/çşe bağımlı davranış
39. Kendi içime dönerim/kapanırım.	.75		.72	
47. Hiçbir şey yapmak, paylaşmak istemem.	.71	-.30	.80	
6. İnsanlardan uzaklaşıyorum.	.70		.53	
48. Birkaç gün onu görmezden gelirim.	.69		.67	-.41
19. Diğer insanlardan uzak dururum.	.68		.57	
45. Ondan uzaklaşıyorum, olayları zamana bırakırım (kaçırım).	.67		.49	-.45
49. Zamana ihtiyacım olur, önce kendi içimde sindirmem gerekir.	.65		.66	
52. Kolay kolay açılmam, doğrudan söyleyemem.	.64		.71	
57. Ona soğuk davranırım.	.63		.67	-.34
7. Kendi başıma kalmak isterim.	.62		.49	
10. Yataktan çıkmak istemem ya da evde bir şey yapmadan vakit geçiririm.	.62		.57	
59. Ona söylemem ama onun anlamasını beklerim.	.60		.59	
37. Uyurum ya da TV izlerim.	.58		.48	
58. Herhangi bir tepki vermem, bunun bir çözümü yoktur.	.58		.58	
46. Hiçbir şey yokmuş gibi davranırım, duygularımı bastırıp kayıtsız davranırım.	.56		.56	
15. Evin içinde pek bir şey yapmadan oyalanırım.	.55		.54	
50. Hasta oluyor gibi olurum. Örneğin, başım ağrır, belim tutulur.	.55		.49	.39
3. Tek başıma vakit geçiririm.	.55		.62	
34. Ses tonumla belli ederim, sitemkar konuşurum.	.54		.55	
20. Günlük yaşamıma devam etmekte zorlanırım.	.53		.63	
38. Kendi kendime tamir etmek, halletmek isterim.	.51	.32	.48	.35
42. Onu ve/veya durumu umursamam.	.49	.33	.54	
5. İşimi (veya okulumu) veya ev işlerimi asmaya başlarım.	.49		.35	
53. Ona kasten kötü davranırım.	.48		.63	
31. Onu suçlayıcı davranırım.	.45		.65	
36. Ne yaparsa yapсын kabul etmem, olayı uzatırım.	.41		.46	
55. Bu duygumu, üzüntümü ona belli etmem.	.38	.31	.34	

Tablo 2 *devam.* Üzüntü İfade Stillerinin Faktör Yapısı, Açıklanan Varyans Yüzdeleleri, İç Tutarlılık Katsayıları ve Faktör Uygunluk Katsayıları

53 Madde:	Kadınların Üzüntü İfade Stilleri (N = 167)			Erkeklerin Üzüntü İfade Stilleri (N = 167)		
	Yalnız kalma /yıkıcı davranış	Sosyal destek arama/eşe bağımlı davranış	Olumlu Faaliyet	Yalnız kalma /yıkıcı davranış	Sosyal destek arama/eşe bağımlı davranış	Olumlu Faaliyet
21. Yardım için eşimin desteğini ararım.		.79			.82	
2. Eşimden teselli ararım.		.77			.73	
12.Eşimin bana yardım etmesini beklerim.		.76			.80	
11. Eşimden destek isterim.		.73			.79	
9. Eşimle daha fazla zaman geçiririm.	-.31	.69		-.33	.71	
24. Bana yardım etmesi için eşimin dikkatini çekmeye çalışırım.		.69			.74	
25. Sorunlarımı eşimle paylaşıyorum.		.68		-.48	.67	
16. Eşimle iyi zaman geçiririm.		.61			.72	
61. Benimle ilgilenmesini beklerim.	.34	.60			.74	
13. Durumu atlatmak için eşime adeta yapıyorum.		.58			.75	
56. Onun dikkatini çekecek şeyler yaparım, dikkatini çekmeye çalışırım.	.31	.57			.65	
22. Sıkıntılı zamanlarımızda eşimin beni anlayacağına güvenirim.	-.34	.57		-.35	.61	
30. Nazlı olurum, naz yaparım.		.50			.49	
27. Hasta olduğumu, başımın ağrıdığını vs. söyleyerek benimle ilgilenmesini beklerim.	.42	.50			.47	
35. Üstünden biraz zaman geçtikten sonra ona beni üzen şeyi anlatırım.		.46			.42	
60. Onunla iletişim kurmaya çalışırım.	-.35	.45			.54	

Tablo 2 devam. Üzüntü İfade Stillerinin Faktör Yapısı, Açıklanan Varyans Yüzdeleri, İç Tutarlılık Katsayıları ve Faktör Uygunluk Katsayıları

53 Madde:	Kadınların Üzüntü İfade Stilleri (N = 167)				Erkeklerin Üzüntü İfade Stilleri (N = 167)			
	Yalnız kalma /yıkıcı davranış	Sosyal destek arama/eşe bağimli davranış	Olumlu Faaliyet	Olumlu Faaliyet	Yalnız kalma /yıkıcı davranış	Sosyal destek arama/eşe bağimli davranış	Olumlu Faaliyet	Olumlu Faaliyet
23. Eğlenceli bir şeyler yaparım.			.79				.73	
8. Keyifli bir şeyler yapmayı planlarım.			.77				.76	
26. Kafamı dağıtmak için bir şeyler yaparım.			.74				.74	
4. Ruh halimi değiştirmek için neşelenmeye çalışırım.			.72				.72	
14. Eğlenceli ya da ilgi çekici bir faaliyete girerim.			.70				.75	
18. Sorunlarımdan uzaklaşmak için başka şeyler yapmaya çalışırım.			.58				.74	
41. Kendimi dışarı atarım.			.53		.55		.45	
28. Daha çok isimle ya da evimle ilgilenirim, kendimi tamamen bunlara veririm.			.49				.39	
1. Yapmayı sevdiğim şeylerle meşgul olurum.			.46				.63	
17. Sorunlarımı unutmaya çalışır, mutluymuş gibi davranırım.			.36				.48	
Özdeğer:	10.50	7.12	4.63	4.63	12.23	7.78	3.99	3.99
Açıklanan Varyans (%):	19.81	13.44	8.73	8.73	23.07	14.64	7.52	7.52
İç Tutarlılık Katsayıları:	.92	.90	.82	.82	.92	.92	.86	.86
Faktör Uygunluk Katsayıları:	.99	.99	.99	.99	-	-	-	-

Not: İlk 26 madde orijinal ölçek maddeleridir.

Tablo 3. Suçluluk İfade Stillерinin Faktör Yapısı, Açıklanan Varyans Yüzdeleri, İç Tutarlılık Katsayıları ve Faktör Uygunluk Katsayıları

35 Madde:	Kadınların Suçluluk İfade Stilleri (N = 167)		Erkeklerin Suçluluk İfade Stilleri (N = 167)	
	Özür dileme/affetirme	İnkâr etme	Açıklama getirme	İnkâr etme
9. Eşim için fazladan bir şeyler yaparım.	.74			.73
8. Eşime normalden daha fazla sevgi ve ilgi gösteririm.	.70			.75
29. Hatalı olduğumu kabul eder, geri adım atarım.	.69			.54
37. Gönümü alacak şeyler yapmaya çalışırım.	.69	.301		.72
15. Yaptıklarımı telafi etmeye çalışırım.	.67	.34		.44
23. Telafi etmek için onun hoşuna gidecek, seveceği bir şeyler yaparım (şımartmak, jest yapmak gibi).	.64	.31		.69
32. Sarılıp, öperim.	.63			.69
5. Eşime normalde olduğumdan daha iyi davranırım.	.63			.70
3. Durumu düzeltmek için bir şeyler yapmaya çalışırım.	.62	.40		.49
28. Fiziksel yakınlık kurarım, ona sokulurum.	.62	.30		.61
26. Alttan alırım/almaya çalışırım.	.60			.45
7. Eşime yaptığımdan (ya da yapmadığım şeyden) pişmanlık duyduğumu söylerim.	.58			.45
19. Eşimin yanında davranışlarıma daha özen gösteririm, dikkat ederim.	.56			.47
1. Özür dilerim.	.55			.42
13. İleride daha iyi bir eş olacağıma dair söz veririm.	.53			.44
4. Üzgün olduğumu belirten şeyler söylerim.	.51	.49		.44
10. Yaptıklarımın sorumluluğunu kabul ederim/üstlenirim.	.37	.56		.32

.35

.44

.65

.60

.35

.49

.34

.69

.60

Tablo 3 devam. Suçluluk İfade Stillerinin Faktör Yapısı, Açıklanan Varyans Yüzdeleri, İç Tutarlılık Katsayıları ve Faktör Uygunluk Katsayıları

35 Madde:	Kadınların Suçluluk İfade Stilleri (N = 167)				Erkeklerin Suçluluk İfade Stilleri (N = 167)				
	Özür dileme/ affettirme	İnkar etme	Açıklama getirme	Özür dileme/ affettirme	İnkar etme	Açıklama getirme	Özür dileme/ affettirme	İnkar etme	Açıklama getirme
21. Onun da önceden yaptığı hataları hatırlatarak üstte çıkmaya çalışırım.	.67							.66	
35. Hiçbir şey olmamış gibi davranırım.	.66							.70	-.40
20. Sessiz kalır ve konu hakkında pek bir şey söylemem.	.66							.66	
16. Durumun ciddiyetini azaltmaya/önemsiz göstermeye çalışırım.	.64							.64	
27. Hataımı kabul etmem, suçsuzmuş gibi üstte çıkmaya çalışırım.	.63							.60	-.33
11. Yüztüme vurur ya da üstüme gelirse önemli bir şey yaptığımı inkar ederim.	.62							.60	
31. Hiçbir şey yapmam, tepki vermem, unuttur giderim.	.60							.66	
18. Olay hakkında konuşmaktan kaçınırım.	.58							.65	
33. Konunun üstünü örtmeye çalışır, konuyu hatırlatacak şeyler yapmamaya çalışırım.	.54							.66	
6. İlgili konu/durum hakkında eşimle konuşmaktan kaçınırım.	.50							.62	
24. Haksız olduğumu pek kabul etmem, kolay kolay özür dilemem.	.49							.68	
36. Çok öfkeli davranır üstüme gelirse, susarım.	.43							.57	
12. Eşime yaptığım şeyin nedenlerini/gerekçelerini anlatırım.								.80	
14. Öyle davranmamı gerektiren koşulları anlatırım.								.74	
25. Neyi neden yaptığımı açıklarım.								.72	
17. Eşime olayın neden böyle olduğunu açıklarım.								.70	
2. Yaptıklarım için bir açıklama getiririm.								.61	.46
38. Özeleştiri yaparım ve yaptıklarımın sorumluluğunu üstlenirim.								.49	.30
Özdeğer:									
	9.95	5.03	1.94					4.36	1.62
Açıklanan Varyans (%):	28.42	14.38	5.54					12.45	4.64
İç Tutarlılık Katsayıları:	.91	.84	.85					.93	.88
Faktör Uygunluk Katsayıları:	.99	.75	.99					-	-

Not: İlk 20 madde orijinal ölçek maddeleridir.

Tablo 4. Kadın ve Erkeklerin Duygu Stillерinin Kendi İçlerinde ve Evlilik Uyumunu ile İlişkisi

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Yaygın Kızgınlık	-	.63**	.13	-.40**	.65**	-.22**	.23**	-.32**	.59**	-.33**	-.53**
2. Pasif kızgınlık	.60**	-	.35**	-.39**	.71**	-.29**	.10	-.26**	.59**	-.25**	-.45**
3. Kaçmamacı davranış	.08	.30**	-	-.01	.47**	.03	.36**	-.01	.46**	-.14	-.14
4. Olumlu/Bütünlüyle Kızgınlık	-.28**	-.18*	-.01	-	-.37**	.59**	.13	.58**	-.39**	.63**	.44**
5. Yalnız kalma/yıkıcı davranış	.51**	.62**	.57**	-.29**	-	-.26**	.27**	-.23**	.62**	-.30**	-.53**
6. Sosyal destek arama/eşe bağımlı davranış	-.10	-.13	.10	.53**	-.03	-	.16*	.57**	-.23**	.49**	.51**
7. Olumlu Faaliyet	.06	.16*	.30**	.15	.17*	.07	-	.08	.22**	-.03	-.17
8. Özgür dileme/affetirme	-.05	-.09	.07	.44**	-.01	.56**	.05	-	-.32**	.75**	.40**
9. İnkâr etme	.38**	.39**	.52**	-.33**	.64**	-.05	.23**	-.10	-	-.44**	-.36**
10. Açıklama getirme	.03	.01	-.09	.42**	.13	.25**	-.04	.56**	-.30**	-	.38**
11. Evlilik Uyumunu	-.43**	-.30**	-.31**	.38**	-.42**	.35**	-.12	.33**	-.33**	.34**	-
Ortalama (Kadın)	2.83	4.05	2.82	4.82	3.10	4.10	3.73	4.91	2.70	5.65	113.83
Ortalama (Erkek)	2.54	3.39	3.07	4.80	2.89	3.87	3.78	4.74	2.75	5.12	113.77
Standart Sapma (Kadın)	1.08	1.23	.97	1.01	.99	1.17	1.06	1.11	1.03	1.05	19.96
Standart Sapma (Erkek)	1.10	1.20	.86	1.23	1.01	1.24	1.15	1.12	1.06	1.24	20.44

* $p < .05$, ** $p < .01$

Not: Tablonun sağ üst köşesindeki koyu renkle belirtilmiş korelasyonlar erkeklerin, sol alt taraftaki korelasyonlar ise kadınların kızgınlık, üzüntü ve suçluluk ifade stillerinin alt boyutları arasındaki ilişkileri göstermektedir.

Summary

Assessment of Anger, Sadness, and Guilt Expression Styles in Marital Relationships

Ayça Özen
TOBB ETU

Nebi Sümer
Middle East Technical University

Experience and expression of emotions and their behavioral reflections during a relationship conflict have a direct influence on the relationship stability and satisfaction in close relationships (e.g., Cordova, Gee, & Warren, 2005; Guerrero, Lafontaine & Lussier, 2005). Emotions are formed through the ongoing transactions between the inner psychological worlds of individuals and their social and physical environments (Thompson, 1994). Emotions experienced in the intimate relationships are important in the sense that they are the main determinants of behavior, which in turn, impact the quality of interactions.

Past researchers have generally used the clusters of negative emotions (such as angry, rejected, and worried etc.) as an index of emotional distress or negative states in studying the relationship between emotional experiences and relationship outcomes (e.g., Collins, 1996; Gross & John, 2003; Kerr, Melley, Travea, & Pole, 2003). However, several studies have documented the robust effects of different emotions on partner or self-behavior. Therefore, the emphasis should be on discrete negative emotional experiences rather than the cluster of negative emotions. Previous studies have also demonstrated that expression of negative emotions does not always necessarily affect relationship quality in a negative way. It may even be beneficial to the relationship depending on how emotions are expressed. Indeed, constructive expressions of negative emotions, such as anger and sadness, were found to be positively related with marital satisfaction (Guerrero, La Valley, & Farinelli, 2008).

Besides people in different cultures can differ substantially in how they experience and express emotions. There seems to be various ways of experiencing, regulating, as well as expressing emotions in different cultures depending on the meanings attached to these emotions and associated values and social norms. In fact, social experiences, cultural values, and norms are the main guidelines for teaching people how to regulate their emotions.

Although culture has a critical effect on emotional expression, researchers generally prefer to translate the scales in different languages and/or to adapt the scales in different cultures by the same conceptualization and scoring procedures used in the original culture. However, Russell (1991) argued that although English is commonly used as a standard of comparisons in the literature, some other languages may not have equivalent corresponding words used in English or vice versa. Consistently, Brislin (1976) specifies the core items, which are meaningful, answerable, and relevant to all cultures, and the culture specific items, which might be different for all cultures and tap important aspects of the culture under study. Hence, comparing emotions cross-culturally requires identifying both core and culture specific items.

There are a number of studies emphasizing the cultural differences in the emotional responses and behavior patterns during the evaluations of relationship events. For instance, Mesquita (2001) investigated the differences between emotions in individualist (i.e., Dutch people) and collectivist individuals (i.e., Surinamese and Turkish people) living in the Netherlands. In general, results revealed that people in collectivist cultures appraised emotions more obvious and shared more by others as compared to individualist cultures. Additionally, collectivist individuals were higher on action readiness and social sharing of emotions than individualist people. In conclusion, Mesquita argued that emotions were shaped and expressed depending on the ideas and practices of cultures in which they occur.

Consequently, culture has important effect on how people express their emotions. Considering cultural effects, the aim of the current study is to develop scales of anger, sadness, and guilt expression in Turkish culture. For this aim, two pilot studies, one using a qualitative and the other a quantitative design have been conducted. The qualitative study was composed of semi-structured interviews about emotional experiences and their expressions during conflictual situations in marital relation-

ships. Such a procedure would enable to capture all the related emotional expressions in conflictual situations in the Turkish cultural context. Additionally, it would be possible to use these culture-specific behavior patterns as additional items in the original study. The aim of the quantitative pilot study was to adapt Guerrero's (1994) three scales measuring anger, sadness, and guilt expression in close relationships into Turkish by using translation and back-translation technique, and compare the obtained factor structure with the original ones. Finally, in the main study, the items retrieved from the qualitative study and the items from the original scales were combined to develop and validate the measures of anger, sadness, and guilt expression styles on married couples.

Qualitative Pilot Study

Method

Participants

Thirty three (21 women and 12 men) married people were interviewed using a semi-structured interview technique. The age of the participants ranged between 24 and 45 with a mean of 31.03.

Procedure and Data Analysis

All participants were interviewed using a semi-structured interview schedule. The duration of the interviews was between 30 minutes to an hour. All interviews were audio-taped for transcription. The participants were asked 17 questions in a logical sequence beginning from the general ones to more specific questions addressing the specific aspects. First, the degree of anger in conflict was inquired and then, it is followed by questions regarding guilt, and sadness.

In the analyses, first, all of the taped interviews were transcribed into the written format by the first author, and then, the transcriptions were reexamined sentence by sentence. Second, the meaningful sentences or words that seem reasonable in relation to the subject under study were screened and these sentences were identified as the thematic units. For each individual interview, the synonymous thematic units across the interviewees were identified and codes were developed accordingly. After coding the thematic units, the main categories were searched in the third step. Specifically, it was investigated that whether the coded thematic units could be grouped under broader main categories. In the fourth step, all the main categories and thematic units under the main categories were reviewed and refined again to reach a final decision. Then, after a final decision was achieved, all of the themes and main categories were defined and appropriately named.

In the final step, three independent raters also evaluated the adequacy of each thematic unit to the main category. Specifically, these raters were asked to assign each thematic unit to the main categories. Inter-rater reliabilities were computed depending on the similarities between the author and the raters on assigning each thematic unit into the same main category.

Results

Nine participants (27.27%) reported that they experienced conflict rarely, once in a month or one in every two months. However, 72.72% (24/33) of the participants indicated that they often experienced conflict in their marital relationships usually more than once in a week. The results of content analyses revealed four main categories for anger expression styles, named as distributive aggression, passive aggression, integrative assertion, and avoidance. For sadness expression, results revealed six main categories and these were named as silence/suppression, constructive response, depressive mood, negative behavior, social support seeking, and engaging in distracting activities. And lastly for guilt expression styles, content analyses results revealed three main categories and these were named as apology/explanation, appeasement, and denial.

Quantitative Pilot Study

Method

Participants

One hundred and thirty married people (87 female and 43 male) who were in the early years of their marriages from Ankara and Antalya participated in this study. The age range of the participants were between 20 and 41 with a mean of 30 ($SD = 4.08$).

Instruments

Guerrero's (1994), Communicating Anger, Guerrero and Reiter's (1998) the revised Responses to Sadness scale (cited in Guerrero et al., 2008), and Guerrero and colleagues (2009) the Guilt Expression Scales were used. The respondents rated the items by using a 7-point Likert-scale with the anchors ranging from strongly disagree (1) to strongly agree (7).

Procedure and Data Analysis

Guerrero's (1994; Guerrero et al., 2008; 2009) anger, guilt, and sadness scales were adapted into Turkish by employing standard translation and back translation procedures. Specifically, the items of these three scales were translated from English into Turkish independently by three social psychologists and then translated

items were discussed collaboratively by acknowledging culture-specific features. The Turkish versions of these scales were also back translated to English by a bilingual social psychologist. These translations were compared and after discussing the differences in the translations, necessary changes were made.

A principle component analysis with varimax rotation was run on items of the scales separately for anger, guilt, and sadness scales. The number of factors to rotate was based on the criterion eigenvalues, the scree plot, the number of items in the factor, the ease of interpretation, and the placement of the items being compared to the original factors solutions in the current study. Lastly, parallel analysis was conducted to decide the number of factors.

Results

The anger expression factor revealed the most consistent results with the original factor solution. The same factor structure was achieved with the original scale. However, an additional physical aggression sub-factor emerged in the factor analysis with addition of two cultural items in the adapted version of the anger scale. For sadness expression, the items from social support seeking and dependent behavior subscales loaded on a single factor and the items from solitude and immobilization factors loaded on the same factor in the Turkish sample. Positive activity emerges as separate factor in the current study. Guilt expression scale revealed four-factor solution representing apology/explanations, appeasement, avoidance, and denial.

Main Study

Method

Participants and Procedure

Initially, 170 married couples who were in the early years of their marriages participated in the study. After controlling for the accuracy of data, 3 cases (wives) were identified as multivariate outlier and these participants together with their partners were excluded from the study. Data from a total of 167 married couples (totaling 334 participants) who were living in Ankara, Turkey were used in the remaining analyses. The age range of the participants was between 23 and 52 with a mean of 33.18.

Snowball technique was used to collect data. The announcements for participants were made in introductory psychology courses at Middle East Technical University. Students were announced that married couples were required for a PhD study and they would receive one point bonus if they could get the phone numbers of

married couples who were agreed to participate in the study. These couples who were solicited by students were contacted and appointments were made. Ten undergraduate psychology students assisted the researcher and visited these couples to deliver the questionnaires. The questionnaire packages for wives and husbands were placed in separate envelopes.

In order to measure emotional expressions of anger, sadness and guilt during a conflict, all the items from the content analyses and the items of the original scales were combined. The factor structure of all scales used in study was examined separately for wives and husbands through a series of exploratory factor (principal) analyses. The results of factor analyses of the wives' data were used as the target reference point in the final decision for the factor structure of a given measure to have a consistency between wives and husbands.

Instruments

The developed anger, sadness, and guilt expression scales were used. In order to measure marital adjustment, the Dyadic Adjustment Scale (DAS) was used (Spanier, 1976). The DAS was adapted into Turkish by Fıfıloğlu and Demir (2000). The scale is Likert-type questionnaire with anchors varying from 5 to 7 point with an additional two items having a yes-no answer format.

Results

The Factor Structure of the Scales

Principal component analyses on 59 items of the Anger subscale (20 from the Communicating Anger Scale and 39 from the content analyses obtained by the researcher) were factor analyzed using varimax rotation for wives and husbands, separately. Results revealed a four-factor solution similar to the Guerrero's original scale, corresponding distributive aggression, passive aggression, integrative assertion, and avoidance. The factor congruence coefficients were .99 for all of the sub-scales. These four factors accounted for the 46.29% of the total variance for wives and 48.22% of the total variance for husbands. For sadness expression, 61 items (26 from the original scale and 35 from the content analyses) were factor analyzed and results revealed a three-factor solution and these factors were named as solitude/negative behavior, social support/dependent behavior, and positive activity. The factor congruence coefficients were .99 for all sub-scales. Obtained three factors accounted for the 41.98% and 45.26% of the total variance for wives and husbands, respectively. For guilt expression, 39 items (20 items from the original scale and 19 items from the content analyses) revealed a three-factor solution, representing apology/appeasement, explanations, and denial, these three factors accounted for the 48.33%

and 53.29% of the total variance for wives and husbands, respectively. Results also showed that the factor congruence coefficients were .99, .75, and .99 for apology/appeasement, denial, and explanations, respectively.

Relationships between Emotion Expression Scales and Marital Adjustment

The valance and size of correlations between the study variables were all in the expected directions. In general, constructive expressions of anger, sadness, and guilt emotions of wives and husbands were all positively and significantly associated with their own marital adjustment. However, destructive expressions of these emotions were negatively associated with their marital adjustment. For instance, although wives' usage of higher levels of distributive, passive, and avoidant aggression were negatively associated with their marital adjustment ($r = -.43, p < .01$, $r = -.30, p < .01$ and $r = -.31, p < .01$, respectively), expressing integrative assertion was positively related with their marital adjustment ($r = .38, p < .01$). Positive correlations were also observed between the subscales of constructive emotion expression.

Discussion

The current study examined discrete emotions and different expression styles of these emotions considering potential cultural specific effects. Both qualitative and quantitative studies were conducted to explore the culture-specific emotional patterns in Turkish context. In the main study, the reliability and validity of the anger, sadness, and guilt expression scales were tested for wives and husbands, separately.

The results of factor analyses revealed that four-factor solution for anger expression styles and three-factor solution for sadness and guilt expression styles were suitable for both wives' and husbands' data. The reliabilities and factor congruence scores were also satisfactory for each sub-scale. Thus, the current study provides empirical support that these three scales have satisfactory

reliability and validity and they can be used for both men and women in studying the effects of emotional expression in close relationships.

The findings showed that discrete emotions were expressed in different ways. In general, positive correlations were observed between the subscales of constructive emotion expression for anger, sadness, and guilt. Although constructive emotional expression styles were positively associated with marital adjustment, destructive expression of these negative emotions was negatively associated with marital adjustment of couples. These findings were consistent with the previous studies suggesting that negative emotions and inability to regulate these emotions lead to relationship problems, which in turn, negatively affect relationship satisfaction (e.g., Johnson et al., 2005; Waldinger et al., 2004).

The current study has also limitations that should be considered while interpreting the findings. First, snowball technique was used in collecting data in the present study that limits the external validity of the findings. Although this technique is useful to reach samples with specific properties, there is little control over the sampling method. Second, emotion experience and expressions of couples were assessed retrospectively. Married couples were asked to respond on these variables considering the last six months in their relationships. Retrospective approach might include a recall bias and this method only captures couples' memories of emotional experiences and expressions and not their actual emotional experiences during a conflict. Despite these limitations, the present study has contributed to the current literature by developing comprehensive measures of anger, sadness, and guilt expression that can be used in Turkish culture. Considering cultural effects, a number of culture specific items were added to the adapted versions of these scales. Additionally, the factor structure of the subscales was examined in wives' and husbands' data separately making them relevant for both women and men in examining the effects of emotion expression in dyadic relationships.